

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

BEGEP

Btnleştirci Eğitim
Geliştirilmesi Projesi

Eğitimde Bütünleştirme Kavram Dizini

İNSAN KAYNAKLARININ
GELİŞTİRİLMESİ
PROGRAM OTORİTESİ

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

BESEP

Bütünleştirici Eğitimin
Geliştirilmesi Projesi

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi EuropeAid / 139588 / IH / SER / TR

Eğitimde Bütünleştirme Kavram Dizini

İNSAN KAYNAKLARININ
GELİŞTİRİLMESİ
PROGRAM OTORİTESİ

İÇİNDEKİLER

Açık Eğitim Kaynağı (AEK)	1
Adalet	1
Ağır Düzeyde Otizmi Olan Birey	1
Ağır Düzeyde Zihinsel Engelli Birey	1
Alternatif / Destekleyici İletişim (ADİ)	2
Altyazı	2
Altyazılar (İşitme Engelliler İçin)	2
Ayrımcılık	2
Bariyerler / Engeller	3
Basılı Materyali Okuma Güçlüğü / Bozukluğu	3
Başlama Düzeyi Değerlendirmesi	3
Bedensel Engelli Birey	3
Biçim / Format	3
Bilgi	3
Bilgi Sağlayıcılar	4
Bilgi Toplumu	4
Bilgi ve İletişim Teknolojisi (BİT)	4
Bilim ve Sanat Merkezi	4
Bilim ve Sanat Merkezi Kayıt Bölgesi	4
Bireysel Yetenekleri Fark Ettirme Programı	4
Bireyselleştirilmiş Destek Biçimleri	4
Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP)	5
Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Birimi	5
Bireyselleştirme	5
Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi (EHS), 2006	5
Birlikte Öğretim / Ekip Öğretimi	6
Bulut Tabanlı Çözümler / Bulut Hizmetleri	6
Bütünleştirme	6
Çeşitlilik	7
Çıktılar	7
Çocuk Dostu Okullar	7
Çok Ağır Düzeyde Zihinsel Engelli Birey	7
Çok Kuruluşlu Uygulama	7
Dağıtılmış Liderlik	8
Değerleme	8
Değerleme Uyarlaması / Değişikliği / Kolaylaştırması	8
Değerlendirme	8
Ders İmecesi	8
Destek Eğitim Hizmeti	9
Destek Eğitim Odası	9
Destek Eğitim Programı	9
Destek Sistemleri	9

Destek Sürekliliği.....	9
Dezavantaj / Dezavantajlı.....	9
Dışlama.....	10
Dijital	10
Dijital Erişimdeki Uçurum.....	10
Dijital Okuryazarlık.....	10
Dijital Teknoloji.....	10
Disiplinlerarası Yapı.....	11
Doğrudan Ayrımcılık.....	11
Dolaylı Ayrımcılık.....	11
Dönüşümcü Liderlik.....	11
E-beceriler.....	12
E-bütünleştirme.....	12
E-erişilebilirlik	12
E-öğrenme.....	12
E-öğrenme / Çevrimiçi Araç	12
EDUPUB.....	12
Eğitim Programı.....	12
Eğitim Programı / Müfredat	13
Eğitim Programına / Müfredata Dayalı Değerlendirme	13
Eğitimde Bütünleştirme	13
Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama.....	13
Ek Destek Gereksinimi Olan Öğrenciler.....	13
Ek / İkinci Dil Öğrenenler.....	14
Ekran Okuyucu	14
Elektronik.....	14
En Az Sınırlandırılmış Eğitim Ortamı	14
Engelli.....	14
Engelli Birey.....	14
Engelliliğe Dayalı Ayrımcılık.....	14
Engellilik.....	15
Engellilik Durumu	15
EPUB	15
Erişilebilir	15
Erişilebilir Bilgi.....	15
Erişilebilirlik.....	15
Erişim	15
Erken Çocukluk Dönemi Müdahalesi (EÇDM)	16
Erken Çocukluk Eğitimi ve Bakımı (EÇEB) / Erken Çocukluk Bakımı ve Eğitimi (EÇBE).....	16
Eşit Fırsatlar	16
Eşitlik.....	16
Eşitsizlik.....	16
Etiket Atama.....	16

Etkinleştirici Teknolojiler	17
Evrensel Tasarım	17
Eylem / Uygulayıcı Araştırması	17
Farkındalık Yaratma Kampanyaları	18
Farklılaştırma	18
Finansman.....	18
Finansman Sistemi	18
Fonlama.....	18
Geçerlik.....	19
Gelişen Teknolojiler	19
Gereksinim Temelli Değerlendirme.....	19
Gereksinim Temelli Finansman.....	19
Görme Engelli Birey	19
Gösterge / İndikatör.....	19
Grup Eğitimi.....	20
Güvenirlilik	20
Habilitasyon	21
Hafif Düzeyde Otizmi Olan Birey	21
Hafif Düzeyde Zihinsel Engelli Birey	21
Hayatboyu Öğrenme.....	21
Herkes İçin Eğitim (HİE).....	22
Herkes İçin Tasarım.....	22
Hesap Verebilirlik	22
Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi.....	22
İlk Belirleme.....	23
İşbirliği / Sektörler Arası Çalışma	23
İşbirlikli Öğrenme.....	23
İşitme Engelli Birey	23
İzleme.....	23
İzleme Mekanizması.....	23
Kalite Güvencesi	24
Kaliteli Eğitim	24
Kapalı Devre Altyazılar	24
Kapasite Geliştirme.....	24
Kariyer Danışmanı.....	24
Katılım	24
Katılımcı Tasarım.....	25
Kavramsal Çerçeve	25
Kaynaklar	25
Kaynak Merkezi.....	25
Kaynak Sağlama	25
Kaynaştırma.....	26
Kaynaştırma Ortamı.....	26
Kaynaştırma / Bütünleştirme Yoluyla Eğitim Uygulamaları	26

Kıyaslama (Referans) Noktası.....	26
Kişiselleştirilmiş Öğrenme / Kişiselleştirme.....	26
Kullanıcı Merkezli Tasarım	27
Kullanılabilirlik.....	27
Liderlik.....	28
Makul Düzenlemeler / Makul Uyarlamalar	29
Marjinalleşme.....	29
Medya.....	29
Mekanizma.....	29
Mesleksel Öğrenme	29
Mesleksel Öğrenme Topluluğu (MÖT).....	29
Meta Veri / Kılavuz Veri.....	30
Mobil Teknolojiler.....	30
Müdahalaya Tepki Modeli.....	30
Nicel	31
Nitel.....	31
Okuldan Erken Ayrılma / Okulu Bırakma	32
Okul Gelişim Yaklaşımı	32
Okul Öncesi Eğitim	32
Orta Düzeyde Otizmi Olan Birey.....	33
Orta Düzeyde Zihinsel Engelli Birey.....	33
Otantik	33
Öğrenme Destek Yardımcıları	34
Öğrenme İçin Değerleme.....	34
Öğrenme İçin Evrensel Tasarım (ÖET)	34
Öğrenme Platformu	34
Öğrenme Topluluğu	35
Öğretimsel Liderlik.....	35
Ölçeklenebilir	35
Ölçüm	35
Ölçütler.....	35
Ö-M-T (Önleme-Müdahale-Telafi) Modeli	35
Önlem	36
Örgün Eğitim	36
Örtük Program	36
Özel Eğitim.....	36
Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu	37
Özel Eğitim Gereksinimleri (ÖEG).....	37
Özel Eğitim Gereksinimlerinin Resmi Kararı / Beyanı.....	37
Özel Eğitim İhtiyacı Olan Birey.....	37
Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi.....	38
Özel Ortamlar.....	38
Özel Yetenekleri Geliştirme Programı.....	38
Özel Yetenekli Birey.....	38

Özendirici.....	38
Özerklik / Otonomi	38
Politika.....	39
Politika Çerçevesi.....	39
Politika Kılavuzlarının Önerdiği Eylemler	39
Proje Üretimi ve Yönetimi Programı.....	39
Prosedürle / Usulle İlgili Kontrol Mekanizması	39
Rehabilitasyon	40
Rehberlik ve Araştırma Merkezi	40
Risk Altındaki Çocuklar	40
Sağlama / Temin Etme.....	41
Sanal Öğrenme Ortamları (SÖO)	41
Sanayi Ötesi Toplum	41
Semantik / Anlambilim.....	41
Sistem Girdisi	41
Sistem Sonuçları.....	42
Sonuç Değerlendirmesi.....	42
Sosyal Bütünleştirme.....	42
Sosyal Dayanışma	42
Sosyal Dışlanma	42
Sosyal Sorumluluk.....	43
Sürdürülebilir	43
Sürdürülebilirlik	43
Süreç Değerlendirmesi / Süreç Odaklı Değerlendirme	43
Süregelen Değerlendirme	43
Sürekli Mesleki Gelişim (SMG)	44
Standart Değerlendirme.....	44
Strateji.....	44
Tamamlayıcı Eğitim Faaliyeti	45
Tanılama.....	45
Tarama.....	45
Teknoloji	45
Telafi Edici Yaklaşım	45
Test	45
Toplum Temelli Yaklaşım.....	45
Tüm Okul Yaklaşımı.....	46
Ulusal Düzey	47
Uluslararası Standart Eğitim Sınıflandırması (ISCED) seviye 1.....	47
Uluslararası Standart Eğitim Sınıflandırması (ISCED) seviye 2	47
UNESCO Eğitimde Bütünleştirmeye İlişkin Politika Yönergeleri.....	47
UNESCO Milenyum Kalkınma Hedefleri (MKH).....	47
Uyum Programı.....	47
Uzman / Çok Disiplinli Değerlendirme Ekipleri	48
Uzman Personel.....	48

Üstün Yetenekli / Özel Yetenekli.....	49
Web 2.0.....	50
WİEY- Web İçeriği Erişilebilirlik Yönergeleri.....	50
World Wide Web Konsorsiyumu (W3C)	50
Yapılandırılmış Metin.....	51
Yardımcı Teknolojiler (YT)	51
Yazı Tipi.....	51
Yerel Düzey / İdare.....	51
Yetenek Alanı	51
Yeterlikler	51
Yetersizliği ve / veya Özel Gereksinimleri Olan Öğrenciler	52
Yönetim	52
Zorunlu Eğitim	53
Kaynakça	54

Eğitimde Bütünleştirme Kavram Dizini

Hazırlama Süreci

Eğitimde Bütünleştirme Kavram Dizini, Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortaklaşa finanse edilen Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi kapsamında hazırlanmıştır. Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi, hem özel eğitim ve kaynaştırma / bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamaları kapsamında görev yapan personelin yeterliliklerinin artırılması, hem de özel eğitim alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarıyla koordinasyon ve işbirliğinin oluşturulması açısından oldukça önemlidir. Projenin amacı kaynaştırma / bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamalarında görev alan öğretmenlerin, okul yöneticilerinin ve diğer aktörlerin gelişimlerini destekleme yoluyla; yenilikçi, sürdürülebilir ve bütünleştirici bir eğitim sistemine katkı sağlamaktır. Projenin genel hedefi ise ölkemizdeki kaynaştırma / bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamalarının kalitesini arttırarak tüm öğrencilerin topluma entegrasyonunu sağlamaktır.

Eğitimde Bütünleştirme Kavram Dizini'nin oluşturulmasının hedefi ise kaynaştırma / bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamalarında kullanılan temel kavram ve terimleri kapsayan bir kavram dizini hazırlamaktır. Oluşturulan kavram dizininin, çevrimiçi iletişim araçların yanı sıra kitapçık biçiminde sınırlı sayıda basılarak ilgili kurum ve kuruluşlarla paylaşılması planlanmaktadır.

Eğitimde Bütünleştirme Kavram Dizini'nde yer alan terim, kavram ve ifadeler Özel Gereksinimliler ve Kapsayıcı Eğitim İçin Avrupa Ajansı Sözlüğü temel alınarak hazırlanmıştır. Ölkemizde bu çalışmalar kapsayıcı eğitim ifadesi ile de yürütölmekte olup, bütünleştirme kavramı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün yasal mevzuatı çerçevesinde kullanılmaktadır. Öncelikle bu sözlükte yer alan terim, kavram ve ifadeler Türkçeye çevrilmiş, sonra Türkiye ulusal mevzuatında yer alan ilgili terim,

kavram ve ifadeler eklenmiştir. Türkiye ulusal mevzuatından Engelliler Hakkında Kanun, Milli Eğitim Temel Kanunu, Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, Özel Eğitim Kurumları Yönetmeliği ve Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği'nde yer alan terim, kavram ve ifadeler kavram dizinine eklenmiştir.

Ayrıca bazı terim, kavram ve ifadelerin daha anlaşılır olması için ulusal ve uluslararası alanyazından açıklamalar eklenmiştir. Eğitimde Bütünleştirme Kavram Dizini'nin hazırlanmasında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Macid Ayhan Melekoğlu uzman olarak görev almıştır.

Ayrıca Eğitimde Bütünleştirme Kavram Dizini hazırlanırken Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün yanı sıra Temel Eğitim Genel Müdürlüğü ve Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nden uzmanlardan görüş ve öneriler alınmıştır.

Özel Gereksinimliler ve Kapsayıcı Eğitim İçin Avrupa Ajansı tarafından hazırlanan kavram dizininde yer alan terim, kavram ve ifadelerin yanı sıra ulusal alanyazından eklenen terim, kavram ve ifadeler alfabetik sıra ile sıralanmıştır.

Özel Gereksinimliler ve Kapsayıcı Eğitim İçin Avrupa Ajansı Sözlüğü'nün İngilizce aslının yer aldığı internet sayfasına şu adresten erişim sağlanabilir: <https://www.european-agency.org/resources/glossary>

Eğitimde Bütünleştirme Kavram Dizini

Açık Eğitim Kaynağı (AEK)

Avrupa Komisyonu tarafından 'kullanışlı, belirli öğrenme gereksinimlerine uyarlanabilen ve serbestçe paylaşılabilen öğrenme kaynakları' (2013) olarak tanımlanmaktadır. William ve Flora Hewlett Vakfı tarafından tanıtilan diğer bir yaygın tanım şu şekildedir (t.y.): Kamu alanında bulunan veya kısıtlı olmadan ya da kısmen kısıtlı şekilde başkaları tarafından ücretsiz erişim, kullanım, uyarlama ve yeniden dağıtım izni veren açık bir lisans altında serbest bırakılan dijital veya başka bir şekilde herhangi bir ortamda öğretim, öğrenme ve araştırma materyalleri.

Adalet

Avrupa Komisyonu adaleti "bireylerin fırsatlar, erişim, müdahale ve sonuçlar açısından eğitim ve öğretimden ne ölçüde faydalanabilecekleri" olarak tanımlamaktadır. (Avrupa Komisyonu, 2006b, s. 2).

Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (Organisation for Economic Cooperation and Development- OECD), *Artık Başarısızlık Yok: Eğitimde Adalet On Adım* (2007) yayınında, eğitimde adaletin iki boyutunu vurgulamıştır: Hakkaniyet, 'kişisel ve sosyal koşulların [...] eğitim potansiyelini elde etmede bir engel olmamasını ima etmektedir'. Kapsayıcılık, 'herkes için temel asgari bir eğitim standardının sağlanması anlamına gelmektedir'. Hakkaniyetli ve kapsayıcı eğitim, toplumu daha adil

hale getirmek için mevcut en güçlü kaldıraçlardan biridir.

Avrupa Birliği Konseyi'ne göre:

Eşitlik ve adalet aynı değildir ve [...] eğitim sistemleri geleneksel "herkese uyan bir kalıp" zihniyetten uzaklaşmalıdır. Herkes için eşit fırsatlar çok önemlidir, ancak yeterli değildir. Herkes için yüksek kalitede bir eğitim elde etmek için eğitim ve öğretim sistemleri tarafından sağlanan amaç, içerik, öğretim yöntemleri ve öğrenme şekillerinde 'eşitliği' gerçekleştirmeye çalışmaya ihtiyaç vardır (Avrupa Birliği Konseyi, 2017, s. 4).

Ağır Düzeyde Otizmi Olan Birey

Sosyal etkileşim, sözel ve sözel olmayan iletişim, ilgi ve etkinliklerdeki sınırlılıkları nedeniyle yoğun özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan birey (MEB, 2018a).

Ağır Düzeyde Zihinsel Engelli Birey

Zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal, pratik uyum ve öz bakım becerilerindeki eksiklikleri nedeniyle yaşam boyu süren, yoğun özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan birey (MEB, 2018a).

Alternatif / Destekleyici İletişim (ADİ)

Alternatif / destekleyici iletişim (ADİ), sözlü ya da yazılı yolla iletişim kurmakta zorlanan insanların daha kolay iletişim kurmalarına yardımcı olmak için kullanılabilir ek yolları ifade etmektedir. Bunlar arasında işaret dili ve jestler (araç kullanımı gerektirmeyen sistemler) veya kitaplar ve özel bilgisayarlar (araç kullanımı gerektiren sistemler) yer almaktadır (Uluslararası Alternatif ve Destekleyici İletişim Derneği'nden aktaran UNESCO IITE / Avrupa Ajansı, 2011, s. 101).

Altyazı

Bir diyalogda kullanılan dili anlamayan kitlelere yöneliktir. Videoları erişilebilir hale getirmek için kullanılmaktadır. Eğitim alanında kullanılan videolar öğrenciler tarafından daha kolay anlaşılması için kullanılabilir.

Altyazılar (İşitme Engelliler İçin)

İşitme engelliler için sağlanan altyazılar, diyalogları duyamayan kitlelere yöneliktir. İşitme engelliler için sağlanan altyazılar videoları erişilebilir hale getirmek için kullanılmaktadır. Filmlerdeki altyazıların aksine, işitme engelliler için sağlanan altyazılar seslerin yanı sıra konuşan kişi ile ilgili açıklamaları da içermektedir.

Ayrımcılık

İnsanlar arasındaki bir fark temelinde hareket etmek, örneğin cinsiyet, engellilik, etnik köken vb. temelinde haksız bir ayırım yapmaktır. Bireye eşit muamele görme hakkının, örneğin eğitim ve istihdamda, sağlanması için birçok ülkede yasalar mevcuttur.

Bariyerler / Engeller

Öğrencilerin çeşitli öğrenme fırsatına erişimini engelleyen ve topluma katılımlarını sınırlandıran manilerdir / engellerdir. Engelliliğin genellikle, olanak sağlayan ve erişilebilir ortamlar tasarlanarak çözülebilen, 'engelleyen bariyerlerden' kaynaklandığı düşünülmektedir. Bariyerler tutum, dil, kültür, destek hizmetlerinin organizasyonu, güç ilişkileri ve toplum içindeki yapılardan kaynaklanabilmektedir.

Basılı Materyali Okuma Güçlüğü / Bozukluğu

Basılı kitapları, gazeteleri ve dergileri kullanamayan bireylerin, disleksi, fiziksel yetersizliği veya yaşa bağlı sarı nokta hastalığı (makula dejenerasyonu) olanlar dâhil yaşadıkları güçlükler / bozukluklardır (DAISY, 2015).

Başlama Düzeyi Değerlendirmesi

Başlama düzeyi değerlendirme, öğrencinin belirli bir zamanda güçlü ve zayıf yanlarıyla ilgili profilini belirlemek için genel veya belirli bir alandaki işlevselliğinin ilk değerlendirmesidir. Başlama düzeyi değerlendirmeleri genellikle öğretimin ve öğrenme programlarının başlangıcında yapılmaktadır. Belirli bir zaman dilimi içindeki ilerlemeyi değerlendirmek için bir başlangıç "ölçüsü" görevi görmektedir.

Bedensel Engelli Birey

Kas, iskelet ve sinir sistemindeki bozukluklar nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan birey (MEB, 2018a).

Biçim / Format

Metin düzenleme programları veya sunumlar gibi araçlarla bilgilerin nasıl dönüştürüldüğü veya paketlenildiği ve kullanıcıya nasıl iletildiği veya sunulduğu ile ilgilidir. Dosya adlarındaki son kısım genellikle kaydedildiği biçimi / formatı göstermektedir. Örneğin .doc, .docx, .rtf, .xls, .csv, .jpg, .pdf vb. Eğitim alanında farklı biçimlerde / formatlarda kaynaklar / materyaller kullanılmaktadır.

Bilgi

Genel olarak, belirli bir konu hakkında iletilen bir mesaj veya veriyi ifade ettiği şeklinde anlaşılmaktadır. Özellikle, Öğrenmede Bilgiye Erişilebilirlik için Bilgi ve İletişim Teknolojileri-BİT (ICT for Information Accessibility in Learning - ICT4IAL) Yönergeleri bir öğrenme ortamında bilgi vermek ve bilgi oluşturmak için mesaj paylaşma amacına odaklanmaktadır. ICT4IAL yönergeleri içinde dikkate alınan farklı bilgi türleri metin, görüntü, ses ve videodur.

Hayatboyu Öğrenme için Erişilebilir Bilgi Sağlama (i-access) projesinde 'bilgi' terimi herhangi bir formatta basılı veya elektronik, işitsel veya görsel bilgiye ve örneğin, ilgili bir bilgi almak için bir kuruluşla iletişim kurma imkanını da kapsayacak şekilde, iletişim ve etkileşime kadar genişletilebilir. Projenin odak noktası hayatboyu öğrenme ile ilgili bilgilerdir. Bununla birlikte, i-access projesinin önerileri her türlü bilgi temini için eşit derecede değerli olacaktır (Avrupa Ajansı, 2012a, s. 48).

Bilgi Sağlayıcılar

Bilgi oluşturan ve dağıtan herhangi bir kişi veya kuruluş. Öğrenme ortamlarında bilgi oluşturan, yayımlayan ve / veya dağıtan herhangi bir kişi veya kuruluşu kapsamaktadır. Bilgi sağlayıcılar, bunlarla sınırlı olmayıp, okul personelinin, kütüphanecilerin, üniversite personelinin, yayıncıların, destek gruplarını ve sivil toplum kuruluşlarını içermektedir.

Bilgi Toplumu

Bilgi toplumu 'bilginin yaratılması, dağıtılması ve işlenmesinin en önemli ekonomik ve kültürel faaliyetler haline geldiği bir toplumdur' (UNESCO / IFAP, 2009, s.20). Bilgi toplumu 'Sanayi Ötesi Toplumu' oluşturmak için gerekli bir ön adım olarak kabul edilmektedir' (a.g.e., s. 22).

Bilgi ve İletişim Teknolojisi (BİT)

... hem bilgisayar hem de ağ donanımı ve gerekli yazılımlar dahil olmak üzere bilgiyi işlemek ve iletişime yardımcı olmak için kullanılan tüm teknik araçlardan oluşmaktadır. Başka bir deyişle, BİT, Bilgi Teknolojisi (BT)'nin yanı sıra telefon, yaygın medyası ve her türlü ses ve video işleme ve iletiminden oluşur (FOLDOC'tan aktaran UNESCO IITE / Avrupa Ajansı, 2011, s. 102).

Bilgi ve İletişim Teknolojisi, bilgisayarlar, cep telefonları, dijital kameralar, uydu navigasyon sistemleri, elektronik araçlar ve veri kaydediciler, radyo, televizyon, bilgisayar ağları, uydu sistemleri vb. ... bilgileri elektronik olarak işleyen ve ileten neredeyse her şey anlamına gelmektedir. BİT hem donanımı

(ekipmanı) hem de yazılımı (ekipmandaki bilgisayar programlarını) içermektedir (UNESCO / Microsoft, 2011, s. 90).

Bilim ve Sanat Merkezi

Örgün eğitim kurumlarına devam eden; genel zihinsel, görsel sanatlar veya müzik yetenek alanlarında özel yetenekli olan öğrencilere, yeteneklerini geliştirerek kapasitelerini en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak amacıyla destek eğitim hizmeti vermek üzere açılan kurum (MEB, 2018a).

Bilim ve Sanat Merkezi Kayıt Bölgesi

Birden fazla bilim ve sanat merkezi bulunan il ve ilçelerde bilim ve sanat merkezlerinin öğrenci kayıt ve nakil işlemlerini gerçekleştirecekleri bölge (MEB, 2018a).

Bireysel Yetenekleri Fark Ettirme Programı

Genel zihinsel yetenek alanından tanımlanan ve destek eğitim programını tamamlayan öğrencilerin bireysel yeteneklerini fark etmeleri amacıyla yürütülen eğitim programı (MEB, 2018a).

Bireyselleştirilmiş Destek Biçimleri

Yetersizliği olan öğrenciler de dâhil olmak üzere özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler için oluşturulmuş sınıflarda veya genel eğitim gruplarında bireyselleştirilmiş destek biçimlerini ifade eder. Birçok çalışma, öğretmenlerin bütünleştirme ilkelerine uygun metodik ve didaktik yaklaşımları

yeterince uygulamadıkları için kaynaştırma / bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamalarında zorluklar yaşadığını ortaya koymaktadır. Öğretmenlerin öncelikle tüm öğrencilerin kabul edileceği ve bireyselleştirilmiş destek biçimlerinin uygulanacağı öğretim sürecini oluşturma sorumluluğunu üstlenmesi beklenmektedir. Eğitim uygulamalarında bireyselleştirme, öğrencilerin ve öğretmenlerin 21. yüzyılda belirlenen gerekli becerileri edinmelerini sağlayan uyarıcı bir öğrenme ortamının ve öğrenci topluluklarının oluşturulması anlamına gelmektedir. Bu bireyselleştirme süreci, okullarda her öğrenciye yeteneklerine, ilgi alanlarına ve olanaklarına dayalı olarak doğru eğitim desteğini sağlama uygulamasının yanı sıra tipik gelişim gösteren akranlarla çevrili eğitim ortamı sağlama gibi bazı önemli unsurları ifade etmektedir (Mirosevic ve Bukvic, 2017).

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP)

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP), özel eğitim ihtiyacı olanlar için resmi karar alınmış öğrencilerin destek gereksinimlerini tanımlamakta ve açıklamaktadır. Çok disiplinli bir ekip tarafından oluşturulmaktadır. Bu program, farklı destek sistemlerinin özel gereksinimli bir öğrencinin etrafında nasıl düzenlendiğini ve yerel kurumların nasıl koordine edilebileceği ve ilerlemenin nasıl izlenebileceğini örneklendiren bir araçtır (Avrupa Ajansı, 2013, s. 41).

Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin takip ettikleri program esas alınarak gelişim özellikleri, eğitim ihtiyaçları ve performansları doğrultusunda hedeflenen amaçlara ulaşmaya yöne-

lik hazırlanan ve bu bireylere verilecek destek eğitim hizmetlerini de içeren özel eğitim programıdır (MEB, 2018a).

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Birimi

Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini sürdürdükleri okul ve kurumlarda eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda BEP'lerini hazırlamak amacıyla oluşturulan birim (MEB, 2012).

Bireyselleştirme

Her öğrenci, öğrenme gereksinimlerini karşılamak için öğretim ve görev / etkinlik sağlayan öğretmen tarafından yönetilmektedir. Bireyselleştirme dijital teknolojinin kullanımını içerebilmektedir. Öğretmen, öğrencilerle etkileşime geçmek için yeterli zaman olduğundan emin olmalı ve daha kişiselleştirilmiş bir yaklaşıma doğru ilerleyerek kendi öğrenmelerini yönetmeye dâhil etmelidir. (Bkz. Kişiselleştirme tanımı). Bireysel görevlerin ayrımcılığı artırmamasına dikkat edilmelidir.

Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi (EHS), 2006

EHS ve Opsiyonel Protokolü 13 Aralık 2006 tarihinde kabul edilmiş ve 3 Mayıs 2008'de yürürlüğe girmiştir. EHS, engelli insanları hakları olan, bu hakları talep edebilen ve özgür ve bilgilendirilmiş onamlarına dayanarak yaşamları için karar alabilmenin yanı sıra toplumun aktif üyeleri olabilen "vatandaşlar" olarak görerek engelli bireylere yönelik tutum ve yaklaşımlarda bir 'paradigma değişikliğini' işaret etmektedir. Aynı

zamanda, yetersizlikleri “sorun” olarak gören “tıbbi” modelden, sorunu toplumlar tarafından inşa edilen engeller olarak algılayan “sosyal” modele doğru bir paradigma değişimini temsil etmektedir.

Birlikte Öğretim / Ekip Öğretimi

Birlikte öğretim (veya ekip öğretimi), iki eğitimcinin aynı sınıfı paylaşarak aynı öğrenci grubu üzerinde planlama, organize etme, öğretim gerçekleştirme ve değerlendirme yapma konusunda birlikte çalışması olarak tanımlanmaktadır. Cook ve Friend (1995)’e göre, birlikte öğretim genellikle bir genel eğitim ve bir özel eğitim öğretmeni olmak üzere iki veya daha fazla uzmanın çeşitlilik gösteren veya karma bir grup öğrenciye tek bir fiziksel alanda süreklilik arz eden şekilde eğitim vermesini içermektedir.

Bulut Tabanlı Çözümler / Bulut Hizmetleri

Bulut hizmetleri internet üzerinden son kullanıcılardan ve kurumlarından uzak konumlardan yüksek özellikli veri merkezleri aracılığı ile sunulmaktadır (UNESCO IITE, 2010, s. 2).

Daha geniş bir elektronik kaynak yelpazesine ve çevrimiçi bilgi ve içeriğe erişim, öğretmenler ve öğrenciler için sayısız fırsatlar sunmaktadır. Okullarda kablosuz, bulut tabanlı bilişim ve mobil teknoloji kullanımının geliştirilmesi, öğretim uygulamasında değişim ve gelişim için büyük fırsatlara yol açmaktadır.

Bütünleştirme

Bütünleştirme, her birey için bireysel farklılıkları ne olursa olsun, sosyal, kültürel, eğitimsel, yaşamsal aktivite ve fırsatlardan tüm toplum üyelerinin eşit düzeyde yararlanmasını öngören bir üst kavramdır.

Örneğin;

- Herkes için kabul görme, saygı ve hoşgörü,
 - Toplum içinde bir bütünlük, fırsat eşitliği,
 - İşbirliği,
 - Farklılıkların daha fazla tanınması, farklılıkları anlamaya çalışma ve farklılıklara uyum sağlama, toleransın artması,
 - Tüm alanlarda olanaklara kolayca ulaşılabilirlik, eğitime ve topluma daha fazla katılım,
 - Herkes için rahat, güvenli sosyal çevreler,
 - Tam katılımı kolaylaştırıcı, her şeyi kapsayıcı değişim ve değişiklikler,
 - Her çocuğun bireysel özellikleri ve ihtiyaçlarını dikkate alan eğitim-öğretim planlaması,
 - Öğretim programları ve materyallerinin oluşturulması / uyarlanması,
 - Eğitim ortamlarının düzenlenmesi ve uygun eğitim ortamlarında eğitim olanaklarına erişimde toplumun tüm bireyleri ile eşit düzeyde erişim fırsatları sunulması,
- gibi pek çok alan bütünleştirmenin kavramı içinde yer bulmaktadır (MEB, 2013).

Çeşitlilik

Birçok unsur ve farklılık düzeyi içerebilen çok yönlü bir kavram, ör. yaş, etnik köken, sınıf, cinsiyet, fiziksel yetenekler, ırk, dini durum, eğitim geçmişi, coğrafi konum, gelir, medeni durum, ebeveynlik durumu ve iş deneyimleri. OECD, çeşitliliği şu şekilde tanımlamaktadır: 'kültürel, dilsel, etnik, dini ve sosyo-ekonomik farklılıklar da dâhil olmak üzere gelişimsel potansiyelin ve öğrenmenin belirli gerçekleşme biçimlerini etkileyebilecek özellikler' (OECD, 2010, s. 21).

Çıktılar

Eğitimin doğrudan ve daha ani sonuçları veya etkileri. Örneğin öğrencinin tamamlaması / belgelenmesi gibi çıktıları ifade eder.

Çocuk Dostu Okullar

Çocuk dostu okullar, çocuğun bütünüyle ilgili hak temelli, çok sektörlü bir yaklaşımı benimsemektedir. Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (United Nations International Children's Emergency Fund - UNICEF)'e göre:

Okullar çocuğun yararına çalışmalıdır. Eğitim ortamları güvenli, sağlıklı ve koruyucu olmalı, eğitimli öğretmenler, yeterli kaynaklar ve öğrenme için uygun fiziksel, duygusal ve sosyal koşullarla donatılmalıdır. Okullarda çocuk hakları korunmalı ve sesleri duyulmalıdır. Öğrenme ortamları, kimlikleri ve çeşitli gereksinimlerine içten saygı gösteren, çocukların öğrenmesi ve yetişmesi için bir sığınak olmalıdır. Çocuk Dostu Okul (ÇDO) modeli bütünleştiricilik, cinsiyete karşı du-

yarlılık, hoşgörü, haysiyet ve kişisel güçlenmeyi teşvik etmektedir (UNESCO / Avrupa Ajansı, t.y.).

Çok Ağır Düzeyde Zihinsel Engelli Birey

Zihinsel yetersizliği yanında öz bakım, günlük yaşam ve temel akademik becerileri kazanamayan, yaşam boyu bakım ve gözetime ihtiyacı olan birey (MEB, 2018a).

Çok Kuruluşlu Uygulama

Bu uygulama, geleneksel olarak yetersizliği olan öğrencileri destekleyen eğitim sektörü, sağlık sektörü, sosyal hizmetler ve gönüllü kuruluşlar olmak üzere dört ana hizmet türünü ifade etmektedir:

Dağıtılmış Liderlik

Yukarıdan aşağıya hiyerarşik stillerin ötesine geçen, okullarda liderliğe yeni ve çağdaş bir yaklaşım. Liderlik sadece okul müdürünü ifade etmez. Diğer öğretmen liderlerin rolüne ve genel olarak kurum içinde lider bir rol üstlenen diğer personele kadar uzanmaktadır. Bu tür aktörler önemlidir, çünkü değişim sürecinin "uygulayıcıları" veya "itici güçleri" olarak hareket ederler ve okul müdürünün eylemlerini çoğaltırlar

Değerleme

Değerleme, öğretmenlerin veya diğer uzmanların, bir öğrencinin çeşitli alanlarda elde ettiği eğitim deneyimindeki (akademik, davranışsal veya sosyal) başarı ve / veya gelişim düzeyi hakkında sistematik olarak bilgi toplama ve kullanma yollarını ifade etmektedir.

Değerleme "bir tek ölçümü, uygun ölçüt ya da ölçütlerle karşılaştırarak, o ölçüme sahip nesne ya da birey hakkında bir karara, bir yargıya varma işlemi ve süreci. Değerleme, somut ölçümlere ve ölçütlere dayanarak tamamen nesnel gerçekleştirilir" (Erkuş, 2012, s. 1).

Değerleme Uyarlaması / Değişikliği / Kolaylaştırması

Değerleme uyarlaması / değişikliği / kolaylaştırması, genel bir değerlendirme yapma veya test uygulama yönteminde gerçekleştirilen bir değişikliği ifade etmektedir. Değerleme uyarlaması, değerlemenin kendisine özgü olabilecek engelleri kaldırarak özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin bildiklerini veya yapabileceklerini göstermelerini sağlamaktadır (örne-

ğin, görme yetersizliği olan öğrencilere yazılı sınav sorularını sözlü olarak sağlamak).

Değerlendirme

Bir öğretmenin veya başka bir uzmanın çalışmalarında sonraki adımlar hakkında kararlar vermek için tüm öğretim ve öğrenme sürecine dâhil olan bütün faktörler (öğrencilerin öğrenmelerinin ölçülmesini de içerebilir) üzerinde derinlemesine düşünmesidir.

Değerlendirme, "belirli bir amaç için planlanmış bir etkinlik sürecini ve ürünlerinin değerlendirilmesini kapsamaktadır. Örneğin bir eğitim programının veya bir psikoterapi programının değerlendirilmesi. Buradaki teknik anlamıyla değerlendirme, aslında bir araştırma sürecinin ta kendisidir ve görgül verilere dayanarak amaca bağlı olarak yapılacak çok çeşitli istatistiksel analizleri ve işlemleri içerir" (Erkuş, 2012, s. 3).

Ders İmecesi

Ders imecesi, bir grup öğretmenin öğrencilerinin öğrenmelerinde belirli bir gelişim alanını hedeflemek için birlikte çalıştığı, öğretmenlerin yönlendirdiği bir Japon araştırma modelidir. Mevcut kanıtları kullanarak katılımcılar, müdahalelerini izlemek ve düzeltmek için süregelen tartışma, yansıtma ve uzman girdilerini kullanarak bir dizi dersi ortaklaşa araştırır, planlar, öğretir ve gözlemlerler (Öğretmen Geliştirme Güven Ağı, t.y.).

Destek Eğitim Hizmeti

Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitim ihtiyaçları doğrultusunda kendilerine, ailelerine, öğretmenlerine ve okuldaki diğer personele uzman personel ve gerekli araç-gereçlerle sunulan danışmanlık hizmetleri (MEB, 2018a).

Destek Eğitim Odası

Tam zamanlı kaynaştırma / bütünleştirme yoluyla eğitimlerine devam eden öğrenciler ile özel yetenekli öğrencilere ihtiyaç duydukları alanlarda destek eğitim hizmetleri verilmesi için düzenlenmiş ortam (MEB, 2018a).

Destek Eğitim Programı

Genel zihinsel yetenek alanından tanımlanan öğrencilerin tüm alan ve disiplinlerle ilişkilendirilerek alındıkları eğitim programı (MEB, 2018a).

Destek Sistemleri

"Destek sistemleri", ek kaynakların dağıtım sürecinden ziyade genel eğitim okullarının kapasitesini oluşturan sistemleri ifade etmektedir. Bu sistemler genel eğitim okullarını daha erişilebilir hale getirmeye ve tüm öğrencilerin gereksinimlerini karşılayabilme yeteneğine yardımcı olmaktadır.

Destek Sürekliliği

Destek ve hizmetlerin sürekliliği, her okulda karşılaşılan tüm ek gereksinimlerle eşleşmektedir. Özel eğitim ihtiyacı olan çocuklar için destek sürekliliği sağlanmalıdır. Bu destek

sürekliliği, kaynaştırma / bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamalarının gerçekleştirildiği sınıflarda asgari düzeyde yardımdan okul içindeki ek öğrenme destek programlarına kadar değişmektedir. Ayrıca gerektiğinde uzman öğretmenlerin ve dış destek personelinin yardımına kadar genişlemektedir.

(Bakınız:www.unesco.org/education/pdf/SALAMA_E.PDF).

Öğretmenler, destek personeli ve okul liderleri için araştırmanın, iletişim ağlarının, üniversitelerle ve eğitim fakülteleri ile bağlantıların kullanılması yoluyla destek sürekliliği sağlanmalıdır. Bu, yaşam boyu öğrenenler olarak tüm gruplar için gelişim fırsatları sağlayacaktır (Avrupa Ajansı, 2014).

Destek sürekliliği, eğitim sistemleri içinde ve eğitim sistemlerinden iş yaşamına tutarlı bir geçiş sağlamaktadır. Ayrıca, ilgili çeşitli paydaşlar arasında işbirliğini sağlamaktadır.

Dezavantaj / Dezavantajlı

Düşük refah düzeyinde yaşama olasılığı daha yüksek olanları ifade etmektedir (OECD, 2017a).

Birçok ülkede 'dezavantajlı gençler', akranlarından daha az fırsata sahip tüm gençleri kucaklayan şemsiye bir kategori olarak kullanılmaktadır ve bazı ülkelerde gençler arasındaki sosyal eşitsizliği tanımlamak için risk altındaki gençler, savunmasız gençler, bağlantısız gençler veya sosyal olarak dışlanmış gençler gibi diğer terimler tercih edilmektedir (Bendit ve Stokes, 2003). [...] Ampirik olarak, yaşam sürecindeki eğitime ve geçişlere erişim, sosyo-ekonomik durum ve sınıf, cinsiyet ve

"etnik köken" gibi sosyal eşitsizlik kategorilerine göre yapılandırılmıştır. Bu kategoriler, genç bir birey için mevcut olan eğitim ve kariyer seçeneklerini kesişimsel bir şekilde etkilemekte ve farklı sosyal bütünleştirme ve dışlama biçimlerine yol açmaktadır (GOETE, t.y.).

Dışlama

Birinin veya bir şeyin bir etkinliğe katılmasına veya bir yere girmesine izin vermeme eylemi (Cambridge Sözlüğü, t.y.).

Sosyal dışlanma, 'vatandaşlıkla ilgili, siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel hakların reddi' nedeniyle insanlar topluma tam olarak katılmadığında veya katkıda bulunamadığında ortaya çıkmaktadır.

[Tanımlar göstermektedir ki] dışlanma 'işsizlik, yetersiz beceriler, düşük gelir, kötü barınma, kötü sağlık ve aile parçalanması gibi bağlantılı sorunların bir birleşiminden' kaynaklanmaktadır.

[...] Yoksunluk, yoksulluk veya ayrımcılık nedeniyle potansiyellerini gerçekleştiremeyen ve topluma katılmayan ve katkıda bulunamayan gruplar, topluluklar ve bireyler dışlanmaktadır (UNESCO, t.y.).

Dijital

(Dijital içerik, dijital cihazlar, dijital kaynaklar, dijital teknolojide olduğu gibi) aslında bilgisayarlar ve bilgisayar teknolojisi için kullanılan bir kelime. (Bilgisayarlar, bilgileri rakam ile yazılmış tek rakamlı sayılara dönüştürerek depolamakta ve işlemektedir.) (UNESCO / Microsoft, 2011, s. 90).

Eğitim alanında dijital içerik, cihaz ve kaynak kullanımı bilgiye erişimi kolaylaştırmaktadır. Geleneksel öğrenme süreçlerinde kullanılan alışılmış bilgi edinme şekillerinden farklı olarak dijitalleşme ile birlikte bilgi edinme süreci yüksek hızda ve çok katmanlı etkileşimle gerçekleşmektedir (Radmard ve Atik, 2019).

Dijital Erişimdeki Uçurum

Dijital erişimdeki uçurum, 'dijital teknolojiden yararlanabilecekler ile yararlanamayacaklar arasındaki uçurumu' ifade etmektedir (Dijital Erişimdeki Uçurum Enstitüsü, 2015'ten aktaran UNESCO IITE / Avrupa Ajansı, 2011, s. 101).

Dijital Okuryazarlık

Dijital okuryazarlık, kelime işlemci kullanmak veya çevrimiçi olabilmek gibi temel bilgisayar becerileri ile ilgilidir. Dijital okuryazarlık şunu ifade etmektedir:

... dijital yeterliliği kazanmak için gerekli beceriler. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki temel becerilerin yanı sıra bilgiyi elde etmek, değerlendirmek, saklamak, üretmek, sunmak ve paylaşmak için ve internet aracılığıyla işbirliği iletişim ağlarına katılmak ve iletişim kurmak için bilgisayarların kullanılması ile temeli oluşturulmaktadır (Avrupa Komisyonu, 2008, s. 4).

Dijital Teknoloji

'Verilere sayısal değer verilen teknoloji. Bilgisayar tabanlı araçlar ve ürünler' (UNESCO IITE / Avrupa Ajansı, 2011, s. 101).

Disiplinlerarası Yapı

Disiplinlerarası yapı, bir temayı, sorunu, soruyu veya konuyu incelemek için birlikte çalışan birden fazla akademik disiplinden gelen uzmanları ifade etmektedir (Pedagoji Eylemde, t.y.).

Doğrudan Ayrımcılık

Engelliliğe dayalı ayrımcılık temelini dayanan ve engellinin hak ve özgürlüklerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını engelleyen, kısıtlayan veya zorlaştıran her türlü farklı muamele (Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı [AÇSHB], 2005).

Dolaylı Ayrımcılık

Görünüşte ayrımcı olmayan her türlü eylem, işlem ve uygulamalar sonucunda engelliliğe dayalı ayrımcılık temeliyle bağlantılı olarak, engellinin hak ve özgürlüklerden yararlanması bakımından nesnel olarak haklılaştırılmayan dezavantajlı bir konuma sokulması (AÇSHB, 2005).

Dönüşümcü Liderlik

Okulda değişiklik yapmaya odaklanan başarılı bir liderlik biçimi.

E-beceriler

E-beceriler 'İşletme ve Sanayi Genel Müdürlüğü'ne (DG Enterprise and Industry) göre... bilgi iletişim teknolojileri (BİT) uygulayıcı becerilerini; BİT kullanıcı becerilerini (dijital okuryazarlığı içerecek şekilde) ve e-ticaret becerilerini kapsar' (UNESCO IITE / Avrupa Ajansı, 2011, s. 102).

E-bütünleştirme

E-bütünleştirme aşağıdakileri ifade etmektedir:

... hem bütünleştirici bilgi iletişim teknolojileri (BİT) hem de daha geniş bütünleştirme hedeflerine ulaşmak için BİT kullanımı. Bilgi toplumunun tüm yönlerine tüm bireylerin ve toplulukların katılımına odaklanmaktadır. Bu nedenle e-bütünleştirme politikası, BİT kullanımındaki uçurumları azaltmayı, dışlanmanın üstesinden gelmek için BİT kullanımını teşvik etmeyi ve ekonomik performansını, istihdam fırsatlarını, yaşam kalitesini, sosyal katılımı ve uyumu geliştirmeyi amaçlamaktadır (Avrupa Komisyonu, 2006a, s. 1).

E-erişilebilirlik

E-erişilebilirlik 'insanların bilgi iletişim teknolojilerine dayalı mal ve hizmetlere erişmeye çalışırken karşılaştıkları engelleri ve zorlukları aşması ile ilgilidir' (Avrupa Komisyonu, 2005).

E-öğrenme

E-öğrenme, 'elektronik olarak desteklenen herhangi bir öğrenme ve öğretme biçimi' ile ilgilidir (UNESCO IITE / Avrupa Ajansı, 2011, s. 101).

E-öğrenme / Çevrimiçi Araç

Çevrimiçi öğrenmeyi destekleyen araç veya sistem.

EDUPUB

'Elektronik veya e-kitaplara özgü olan EPUB 3 formatının işlevselliğini eğitim yayıncılığının benzersiz yapısal, anlamsal ve davranışsal gerekliliklerine' uyarlar (Uluslararası Dijital Yayıncılık Forumu, 2015).

Eğitim Programı

Bir eğitim programı, önceden belirlenmiş öğrenme hedeflerine ulaşmak veya belirli bir süre boyunca belirli bir grup eğitim görevini gerçekleştirmek için tasarlanmış ve organize edilmiş tutarlı bir grup ya da dizi eğitim faaliyeti veya mesajı olarak tanımlanmaktadır. Hedefler kişisel, yurttaşlıkla ilgili, sosyal ve / veya istihdamla ilgili herhangi bir bağlamda bilgi, beceri ve yetkinliklerin geliştirilmesini içermektedir. Öğrenme hedefleri tipik olarak daha ileri öğrenimlere ve / veya bir meslek veya ticarete ya da meslek veya ticaret sınıfına hazırlanma amacıyla bağlantılıdır, ancak kişisel gelişim veya boş zaman faaliyeti ile ilgili de olabilmektedir (UNESCO, 2011, s. 4'ten aktaran Avrupa Ajansı, 2016a, s.24).

Eğitim Programı / Müfredat

Eğitim programı genel olarak, arzuladığımız bir tür toplumun yansıması (temel hedefler, kavramlar); bir eğitim sisteminin pedagojik ve yönetsel eylem planları (çerçeveler, yapılar, destekler); pedagojik gelişimin etkileşimli, doğrusal olmayan ve dinamik bir aracı ve süreci (pedagoji, disiplinle ilgili içerik, öğretici stratejiler, değerlendirme, öğrenme çıktıları, eğitim programının tasarımı ve yönetimini kapsama) olarak tanımlanabilmektedir (UNESCO-IBE, 2013).

Eğitim Programına / Müfredata Dayalı Değerlendirme

Eğitim programına / müfredata dayalı değerlendirme, öğrenme programları ile bağlantılı bir değerlendirmedir. Öğretmenleri, öğrencilerinin öğrenmeyle ilgili ilerlemeleri ve çalışma programıyla ilgili zorlukları hakkında bilgilendirmeye hizmet etmektedir. Bu değerlendirme, öğretmenlerin bir öğrencinin bir sonraki adımda ne öğrenmesi gerektiğine ve bu materyali nasıl öğreteceğine karar vermesini sağlamaktadır.

Eğitimde Bütünleştirme

Okul uygulamalarının, özel eğitim ihtiyacı olan tüm öğrencilerin de örgün eğitime devam edebilmelerini sağlayacak şekilde uyarlanması ve düzenlenmesini ifade etmektedir.

Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama

Bireylerin eğitsel değerlendirmesi ve tanılması ile ilgili iş ve işlemler Rehberlik ve Araştırma Merkezle-

ri'nde oluşturulan özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından yapılır.

Eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda özel eğitim ihtiyacı olduğu tespit edilen bireyler, Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu düzenlenilerek uygun eğitim ortamına ve özel eğitim hizmetine yönlendirilirler. Resmî özel eğitim okuluna, özel eğitim sınıfına ya da tam zamanlı kaynaştırma / bütünleştirme yoluyla eğitime yönlendirilen öğrenciler için Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu (Yönlendirme), 8 / 2 / 2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında hizmet sunan özel eğitim kurumlarında destek eğitim almasına karar verilen öğrenciler için Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu (Destek Eğitim) düzenlenir (MEB, 2018a).

Ek Destek Gereksinimi Olan Öğrenciler

"Ek destek gereksinimi olan öğrenciler" terimi, okul öncesi eğitimden yükseköğretime ve yaşam boyu öğrenmeye kadar, öğrenci-çevre etkileşimi sonucu öğrenmenin önünde engeller deneyimleyen öğrencileri ifade etmektedir.

Bu öğrenciler, eğitimlerinde çok çeşitli nedenlerden dolayı geride kalmaktadır. Öğrenme hedeflerine katılmak ve ulaşmak için ek destek ve uyarlanabilir pedagojik yöntemler gerektirmektedir. Sebepler, fiziksel, davranışsal, zihinsel, duygusal ve sosyal kapasitelerdeki dezavantajları içerebilmektedir (ancak bunlarla sınırlı değildir).

Bu terimin, sadece özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin değil, aynı zamanda ekonomik veya kültürel

olarak dezavantajlı olan öğrenciler ve özel yetenekli öğrenciler de dâhil olmak üzere, destek gereksinimlerinden çok daha geniş bir tanımlı bulunmaktadır.

Ek / İkinci Dil Öğrenenler

Bir ülkenin anadilini konuşmayan ve okuldaki eğitim programına erişmek, yerel ve genel toplumun yaşamına tam olarak katılım amacıyla kaynaklar edinmek için ek desteğe gereksinim duyan genellikle göçmen kökenli öğrenciler.

Ekran Okuyucu

Bilgisayar, tablet, cep telefonu veya diğer dijital cihazlarda yazılı metin veya görsel olarak sunulan bilgileri seslendirerek ya da Braille (kabartma yazı) formatına dönüştürerek ilgili cihazlara erişim sağlanmasına yönelik tasarlanmış yazılım programlarına verilen genel bir ad. Metin okumaya ek olarak, ekran okuyucu ayrıca bir kullanıcının / öğrencinin sesini kullanarak dijital cihazlarda bulunan içerikte gezinmesine ve içerikle etkileşime girmesine izin vermektedir.

Elektronik

Bir bilgisayar veya diğer dijital cihazlar tarafından erişilebilen materyalleri ifade etmek için kullanılmaktadır. Metin, resim, ses, video veya bunların bir birleşimini içerebilmektedir.

En Az Sınırlandırılmış Eğitim Ortamı

Her öğrenci için ayrı ayrı belirlenen göreceli bir kavram olan en az sınırlandırılmış eğitim ortamı; her öğrencinin, tipik gelişim gösteren sınıf arkadaşlarıyla, mümkün olduğu ölçüde, uygun şekilde eğitilmesi gerektiği ilkesini ifade etmektedir. En az sınırlandırılmış eğitim ortamı öğrencinin engellilik durumuna değil, eğitim ihtiyaçlarına dayanmaktadır (Gargiulo ve Bouck, 2018).

Engelli

Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duyuşsal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit koşullarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre koşullarından etkilenen birey (AÇSHB, 2005).

Engelli Birey

Çeşitli nedenlerle bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlikleri açısından akranlarından beklenen düzeyden anlamlı farklılık gösteren görme, işitme, dil ve konuşma, spastik, zihinsel, ortopedik veya ruhsal engelli olan bireyler (MEB, 2012).

Engelliliğe Dayalı Ayrımcılık

Siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlama (AÇSHB, 2005).

Engellilik

Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi şunları belirtmektedir:

Engelli bireyler, başkalarıyla eşit şartlarda topluma tam ve etkin katılımlarını engelleyebilecek, çeşitli engellerle etkileşim halinde olan, uzun süren fiziksel, ruhsal, zihinsel veya duyuşsal bozuklukları olan kişileri içermektedir (BM, 2006, Madde 1).

Engellilik Durumu

Bireyin engelliliğini ve engellilikten kaynaklanan özel gereksinimlerini, uluslararası yöntemleri temel alarak belirleyen derecelendirmeler, sınıflandırmalar ve tanılamalar (AÇSHB, 2005).

EPUB

Elektronik veya e-kitap biçimi. Daha belirgin olarak, ".epub, yeniden biçimlendirilebilir dijital kitaplar ve yayınlar için bir XML biçiminin dosya uzantısıdır". EPUB, IDPF (Uluslararası Dijital Yayıncılık Forumu) tarafından meydana getirilen üç açık standarttan oluşmaktadır (DAISY, 2015).

Erişilebilir

Ulaşılabilir, girilebilir veya anlaşılabilir.

Erişilebilir Bilgi

E-erişim (i-access) projesinde erişilebilir bilgi, her öğrencinin içeriğe diğerleri ile eşit olarak erişmesine izin veren formatlarda sunulan bilgi

olarak anlaşılmaktadır (BM, 2006, s. 9).

Erişilebilirlik

BM Sözleşmesinin 9. maddesi erişilebilirliği şu şekilde tanımlamaktadır:

Taraf Devletler engellilerin bağımsız yaşayabilmelerini ve yaşamın tüm alanlarına etkin katılımını sağlamak ve engellilerin diğer bireylerle eşit koşullarda fiziki çevreye, ulaşım, bilgi ve iletişim teknolojileri ve sistemleri dâhil olacak şekilde bilgi ve iletişim olanaklarına hem kırsal hem de kentsel alanlarda halka açık diğer tesislere ve hizmetlere erişimini sağlamak için uygun tedbirleri alacaklardır (BM, 2006, s.9).

Erişilebilirlik, tüm alanlarda sağlanması gereken bir haktır. Bunlar arasında kişiselleştirilmiş öğrenme yaklaşımları ile esnek bir eğitim programına erişim yoluyla eğitim, uygun eğitime erişim ve aktif vatandaşlık hakkı bulunmaktadır.

Binaların, açık alanların, ulaşım ve bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisinin, engelliler tarafından güvenli ve bağımsız olarak ulaşılabilir ve kullanılabilir olması (AÇSHB, 2005).

Erişim

‘Bir şeyi kullanma veya ondan yararlanma hakkı ya da fırsatı’ (Oxford Sözlükleri, t.y.).

Eğitim bağlamında, eğitim ortamlarına (okullar ve sınıflar) fiziksel erişimin yanı sıra çeşitli finansal, insani ve teknik kaynaklara erişim de önemlidir.

Erken Çocukluk Dönemi Müdahalesi (EÇDM)

EÇDM, çok küçük çocuklar ve aileleri için hizmetlerin / erzakların bir bileşimidir. Bir çocuğun hayatında belirli bir zamanda istek üzerine sağlanır. Bir çocuğun kişisel gelişimini sağlamak ve geliştirmek, ailenin kendi yetkinliklerini güçlendirmek ve ailenin ve çocuğun sosyal katılımını teşvik etmek için özel desteğe gereksinim duyması durumunda gerçekleştirilen her türlü eylemi kapsamaktadır. EÇDM ile ilgili farklı unsurlar şunlardır: ulaşılabilirlik (EÇDM'nin ortak amacı, desteğe gereksinimi olan tüm çocuklara ve ailelere mümkün olduğunca erken ulaşmaktır); yakınlık (aile odaklı hizmet sunma fikri); hesaplılık (hizmetler ailelere ücretsiz veya minimum maliyetle sunulmaktadır); disiplinlerarası çalışma (küçük çocuklara ve ailelerine doğrudan destek vermekle görevli uzmanlar farklı disiplinlerden (mesleklerden) gelmektedir ve dolayısıyla ilgili oldukları hizmete göre farklı geçmişlere sahiptirler) ve hizmet çeşitliliği (örneğin, farklı hizmet sektörlerinin katılımı sağlık, sosyal hizmetler ve eğitim). (Bakınız: Avrupa Ajansı, 2010).

Erken Çocukluk Eğitimi ve Bakımı (EÇEB) / Erken Çocukluk Bakımı ve Eğitimi (EÇBE)

"Erken çocukluk eğitimi ve bakımı" veya "erken çocukluk bakımı ve eğitimi" (UNESCO tarafından isimlendirildiği şekliyle EÇEB veya EÇBE):

Çocukların doğumundan ilkökula kadar sağlanan ve ulusal bir düzenleyici çerçeveye giren, yani bir dizi kurala, minimum standartlara ve /

veya akreditasyon prosedürlerine uyması gereken hizmetleri ifade etmektedir (Avrupa Komisyonu / EACEA / Eurydice / Eurostat, 2014, s. 155).

Eşit Fırsatlar

Eşit fırsatlar, "eğitimde ve bireyler için eşit yaşam beklentilerinde engeller olmadan etkinliklerde, erişim hizmetlerinde vb. yer alma şansı" anlamına gelmektedir (UNESCO IITE / Avrupa Ajansı, 2011, s. 102). Öğrenme, başarıma ve vatandaşlık fırsatlarına eşit erişim, öğrencilerin akranlarına benzer başarılarla sahip olmalarını sağlamaktadır. Bu özellikle bütünleştirici eğitimi ile mümkündür (Avrupa Ajansı, 2017).

Eşitlik

Eğitimde eşitlik, herkese aynı eğitim fırsatlarına erişimi garanti edecek şekilde davranma anlamına gelecek şekilde anlaşılabilir. Eşitlik, tüm insanların temel potansiyel ve onur bakımından eşit olduğu değerine dayanmaktadır.

Eşitsizlik

Farklı özelliklere sahip insanların elde ettiği farklı sonuçlar veya karşılaştığı farklı muamelelerden kaynaklanabilecek eşitsizlik veya farklılık.

Etiket Atama

Okuma sırası, akışı ve organizasyon yapısı hakkındaki bilgileri elektronik bir belgeye yerleştiren süreç. Elektronik belgeleri biçimlendirerek erişilebilir hale getirmek için kullanılmaktadır. Kullanılacak yazılımdaki işlevi kullanarak belgeyi

yapılandırmak için etiket atanmalıdır. Yazılım işlevleri kullanılarak stil uygulama veya etiket atama işlemleri gerçekleştirilerek belgeler okuma sırası ve başlıkları ile düzenlenerek yapılandırılmış metin olarak biçimlendirilebilmektedir.

Etkinleştirici Teknolojiler

Etkinleştirici teknolojiler, bir eksikliğin üstesinden gelmekten daha çok fırsat yaratmaya odaklanan yardımcı teknolojiler için kullanılan bir başka terim olarak kabul edilmektedir. Bununla birlikte, Avrupa Komisyonu içinde, 'etkinleştirici teknolojilerin' odağının farklı olduğu unutulmamalıdır: [onlar] 'ekonomi genelinde süreç, mal ve hizmet yeniliğini mümkün kılmaktadır ve bütün sisteme tesir eden bir öneme sahiptir' (Avrupa Komisyonu, 2009, s. 2).

Evrensel Tasarım

Evrensel tasarım şunları ifade etmektedir:

... uyarlamaya veya özel tasarıma ihtiyaç duymadan, mümkün olan en geniş ölçüde, herkes tarafından kullanılabilir ürünlerin, ortamların, programların ve hizmetlerin tasarımı. "Evrensel tasarım", gerektiğinde yetersizliği olan belirli gruplar için yardımcı cihazlar dâhil edilecektir (BM, 2006, s. 4).

North Carolina State Üniversitesi'ndeki Evrensel Tasarım Merkezi, Evrensel Tasarım'ın yedi prensibini kurgulamış ve geliştirmiştir: adil kullanım, kullanım esnekliği, basit ve sezgisel kullanım, algılanabilir bilgi, hataya tolerans tanıma, düşük fiziksel çaba ve yaklaşım ve kullanım için

boyut ve alan. Telif hakkıyla korunan bir materyaldir.

(Bakınız: www.ncsu.edu/ncsu/d/sign/cud/about_ud/udprinciplestext.htm).

Eylem / Uygulayıcı Araştırması

Kemmis ve McTaggart (1988, s. 5) katılımcı, işbirlikçi ve kendini yansıtan doğasını vurgulayan ve onu geliştirmeye yönelik bir sosyal eylem biçimi olarak sıkıca konumlandırılan aşağıdaki "eylem araştırması" tanımını sunmaktadır:

Eylem araştırması, kendi sosyal veya eğitsel uygulamalarının rasyonelliğini ve doğruluğunu ve bu uygulamaları ve bu uygulamaların gerçekleştirildiği durumları anlamalarını geliştirmek için katılımcılar tarafından sosyal durumlarda üstlenilen bir tür müşterek kendi kendini yansıtan sorgulama biçimidir.

"Eylem araştırması" modeli okulu geliştirme amacıyla kullanılmıştır. Bu araştırma, öğretmenlerin çalışmalarını bilinçli bir şekilde veri toplama olarak gördükleri ve daha sonra kendi uygulamaları ve öğrencilerinin öğrenmeleri hakkında bilinçli kararlar vermek için kullandıkları bir profesyonel kendi kendine çalışma biçimidir (Campbell, 2013).

Eylem / uygulayıcı araştırmasının başlıca amaçlarından biri, öğretmenlerin eğitim programını veya diğer kapsamlı pedagojik konuları ele alan temel sınıfıçı veya okulçaplı araştırmalara katılarak uygulamalarının kalitesini artırmaktır (Kamu Yönetimi Enstitüsü (IPA) / AB Komisyonu Yapısal Reformu Destek Servisi (EC), 2017).

Farkındalık Yaratma Kampanyaları

Farkındalık yaratma kampanyaları, belirli konular (sağlık, çevre, eğitim) ve genel toplumda davranış değişikliği üzerine farkındalık yaratmayı ve daha iyi sonuçlara (daha iyi sağlık, daha fazla çevre koruma, azaltılmış okuldan erken ayrılma) odaklanmayı geliştirmeyi amaçlayan organize iletişim faaliyetleri olarak tanımlanabilmektedir. Genellikle kitle iletişim kampanyaları biçimini almaktadırlar.

Mesajlar kitle iletişim araçları (televizyon, radyo), sosyal medya, halkla ilişkiler, etkinlikler, konuşmalar, gösteriler, turlar ve broşürler gibi birçok farklı kanaldan iletelebilmektedir.

Farkındalık yaratma kampanyaları, bilgiyi özellikle kamuya iletmenin en verimli ve etkili yolu olarak kabul edilmektedir. Buna rağmen kampanyaların hepsi insanların inançlarını etkileme ve davranışlarını değiştirme açısından etkili değildir (Masiuliené vd., t.y., s. 4).

Farklılaştırma

Farklılaştırma, her öğrenciye en iyi şekilde ulaşmak için öğretimi tasarlamak ve iletme yöntemidir. Öğretmenler sürekli değerlendirme ve esnek gruplama kullanmanın yanı sıra içeriği, süreci, ürünleri ve / veya öğrenme ortamını farklılaştırabilmektedir (Tomlinson, 2014). Öğretmenlerin uygulamalarındaki farklılaştırma öğrenci farklılıklarını dikkate almakta ve eğitim programının içeriğini ve öğretim yöntemlerini öğrenme stilleri ve öğrenci gereksinimlerine göre ayarlamaktadır. Girdi, görev, sonuç, çıktı, yanıt, kay-

naklar veya desteğe odaklanabilmektedir. Bununla birlikte, farklılaştırmanın daha düşük beklentilere ve genel eğitim sisteminden ayırmaya yol açmamasına dikkat edilmelidir. Farklılaştırma öğrencilere yapacakları işlerde ve tepki / cevap verme şekillerinde bazı seçenekler sağlamanın yanı sıra sınıftaki herkese çeşitli farklılaştırılmış görevler sunmalıdır.

Finansman

Eğitimin finansmanı:

[...] gelirlerin (vergilendirme, harç, ücretler ve hayırseverlik yoluyla) üretildiği, dağıtıldığı ve örgün eğitimin operasyonel ve sermaye desteği için harcandığı devletle ilgili ve örgütsel süreçleri ifade etmektedir (Oxford Bibliyografyaları, t.y.).

Finansman Sistemi

Bir finansal sistem, yatırım için fonları harekete geçirmek ve ticari faaliyetlerin finansmanı için ödeme sistemleri de dâhil olmak üzere tesisler sağlamak amacıyla, genellikle karmaşık bir şekilde etkileşime giren kurumsal birimlerden ve piyasalardan oluşmaktadır (OECD, 2005).

Fonlama

Fonlama, özellikle bir kuruluş veya hükümet tarafından belirli bir amaç için sağlanan para anlamına gelmektedir (Oxford Sözlükleri, t.y.).

Eğitim bağlamında finansman çoğunlukla farklı bakanlıkların ve / veya sektörlerin sorumluluğundadır ve bu nedenle fonlama farklı şekillerde sağlanmaktadır.

Geçerlik

Savunabilir, sağlam temelleri olan veya kusursuz olmanın niteliğidir. Araştırmada geçerlik, bir testin ölçtüğünü iddia ettiği şeyi ne ölçüde ölçtüğüdür.

Gelişen Teknolojiler

Gelişen teknolojiler, 'eğitimle ilgili farklı amaçlara hizmet etmek için çeşitli eğitim ortamlarında kullanılan araçlar, kavramlar, yenilikler ve gelişmelerdir'... bunlar 'potansiyel olarak kargaşaya yol açan, henüz tam olarak anlaşılmamış ve henüz tam olarak araştırılmamıştır' (Uluslararası Açık ve Uzaktan Eğitim Konseyi, 2010).

Gereksinim Temelli Değerlendirme

Gereksinim temelli değerlendirme, bir değerlendiricinin öğrencinin öğrenme güçlüklerini analiz ettiği ve bu sorunları çözebilecek önerilerde bulunmak için olası açıklamaları bulmaya çalıştığı bir karar alma sürecidir. Bu öneriler genellikle bir bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) için temel oluşturmaktadır.

Gereksinim Temelli Finansman

Gereksinim temelli finansman (bazen 'girdi finansmanı' olarak da adlandırılır; bkz. Meijer, 1999; Avrupa Ajansı, 2016b), fonlamanın örneğin bir okulda, belediyede veya bölgedeki özel gereksinimleri olan öğrenci sayısı gibi hedef seviyelerin her birinin belirlenmiş ihtiyacına göre temellendirilmesidir.

Girdiler ayrıca yönlendirme oranları, düşük başarı puanları, dezavantajlı öğrencilerin sayısı vb. olarak da tanımlanabilmektedir. Kilit nokta, fonlamanın (ifade edilen veya ölçülen) gereksinimlere dayandırılmasıdır (Avrupa Ajansı, 2018c).

Görme Engelli Birey

Görme gücünün kısmen ya da tamamen kaybindan dolayı özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan birey (MEB, 2018a).

Gösterge / İndikatör

Bir gösterge, bir olayın / fenomenin durumu hakkında bilgi sağlamayı amaçlayan bir değişken / parametre veya bir parametreden türetilen bir değer olarak tanımlanmaktadır. Göstergeler değerlendirmeye, uzun vadeli sonuçların önemli olduğu ve işin doğrudan bir girdi-çıkıtı veya doğrusal modele karşılık gelmediği, eğitim gibi karmaşık alanlar için yararlı olan sistemle ilgili bir yaklaşım sağlayabilmektedir.

Sayılar veya istatistikler gerekli değildir ve göstergeler farklı bileşenler arasındaki ilişkiyi vurgulayabilmektedir. Göstergeler, kültürel bağlama ve proje öğelerine göre farklılık gösterecek açık değerlere sahip dinamik bir sistemdir.

Grup Eğitimi

Engel grupları, engel niteliği ve derecesi, engellinin takvim yaşı ve gelişim özellikleri ile destek eğitim programı ve modülleri dikkate alınarak birden fazla bireyden oluşturulan gruplara verilen eğitim (MEB, 2012).

Güvenirlik

Araştırmada, güvenilirlik bir ölçümün tutarlılığını ifade etmektedir. Aynı sonuç tekrar tekrar elde edilirse bir testin güvenilir olduğu söylenebilir.

Habilitasyon

Engellinin bireysel ve toplumsal ihtiyaçlarını karşılayabilmesini ve yaşamını bağımsız bir şekilde sürdürbilmesini sağlamayı amaçlayan fiziksel, sosyal, zihinsel ve mesleki beceriler kazandırmaya yönelik hizmetler (AÇSHB, 2005).

Hafif Düzeyde Otizmi Olan Birey

Sosyal etkileşim, sözel ve sözel olmayan iletişim, ilgi ve etkinliklerdeki hafif düzeydeki sınırlılığı nedeniyle özel eğitim ile destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan birey (MEB, 2018a).

Hafif Düzeyde Zihinsel Engelli Birey

Zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerinde hafif düzeydeki yetersizliğı nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine sınırlı düzeyde ihtiyacı olan birey (MEB, 2018a).

Hayatboyu Öğrenme

Hayatboyu öğrenme, 'bireylerin hayatlarının her evresindeki cazip öğrenme fırsatlarını gerçekleştirme-ye çalışma' olasılığını tarif etmektedir (Eğitim, Görsel-İşitsel ve Kültür Yürütme Ajansı, t.y.). UNESCO Yetişkin Eğitiminin Geliştirilmesi Tavsiyesi hayatboyu öğrenmeyi şu şekilde tanımlamaktadır:

... 'hayatboyu eğitim ve öğrenme', hem mevcut eğitim sistemini yeniden yapılandırmayı hem de eğitim sistemi dışında tüm eğitim potansiyelini geliştirmeyi amaçlayan genel bir planı ifade eder; gerek ulusal gerekse uluslararası düzlemlerde

gelenek ve kültür çeşitliliğı için anlayış ve saygı yaratmak; böyle bir planda erkekler ve kadınlar, düşünceleri ve eylemleri arasındaki sürekli etkileşim yoluyla, kendi eğitimlerinin araçlarıdır; eğitim ve öğrenme, okula devam süresi ile sınırlı olmaktan çok, yaşam boyunca yayılmalı, tüm beceri ve bilgi dallarını içermeli, mümkün olan tüm araçları kullanılmalı ve kişiliğın tam gelişimi için tüm insanlara fırsat vermelidir; her yaştan çocukların, gençlerin ve yetişkinlerin yaşamları boyunca, hangi şekilde olursa olsun yer aldığı eğitim ve öğrenme süreçleri bir bütün olarak ele alınmalıdır (UNESCO, 1976).

Hayatboyu öğrenme, kişisel, yurttaşlıkla ilgili, sosyal veya istihdamla ilgili bakış açıları dâhilinde bilgi, beceri ve yeterlikleri geliştirmek amacıyla yaşam boyunca gerçekleştirilen tüm öğrenme faaliyetlerini kapsamaktadır. Öğrenme niyeti veya amacı, bu etkinlikleri kültürel veya sportif etkinlikler gibi öğrenim dışı etkinliklerden ayıran kritik noktadır (Eurostat, t.y.).

Hayatboyu öğrenme, tüm örgün, yaygın ve örgün olmayan öğrenme yelpazesi de dâhil olmak üzere okul öncesi yaştan emeklilik sonrasına kadar öğrenmeyi kapsamalıdır. Ayrıca, yaşam boyu öğrenme, kişisel, yurttaşlıkla ilgili, sosyal ve / veya istihdamla ilgili bakış açısı dâhilinde bilgi, beceri ve yeterlikleri geliştirmek amacıyla yaşam boyunca gerçekleştirilen tüm öğrenme faaliyetleri olarak anlaşılmalıdır. Son olarak, bu bağlamdaki ilkeler şu şekilde olmalıdır: birey öğrenmenin öznesi / merkezi olarak belirlenmelidir, gerçek bir fırsat eşitliğinin önemi vurgulanmalıdır ve öğrenmede kalite sağlanmalıdır (Avrupa Birliğı Konseyi, 2002).

Bireysel, toplumsal ve istihdam ile ilgili bir yaklaşımla bireyin bilgi, beceri ve yetkinliklerini geliştirmek amacıyla örgün eğitimin dışında hayatı boyunca katıldığı her türlü öğrenme etkinlikleridir (MEB, 2018b).

Herkes İçin Eğitim (HİE)

'Her toplumdaki her vatandaşa' eğitimin faydalarını kazandırmak için uluslararası bir inisiyatif ilk olarak 1990 yılında Tayland'ın Jomtien kentinde başlatılmıştır. Bu amacı gerçekleştirmek için, ulusal hükümetler, sivil toplum grupları ve UNESCO ve Dünya Bankası gibi kalkınma ajanslarının geniş bir koalisyonu, belirli bir takım eğitim hedeflerine ulaşmayı taahhüt etmiştir (Dünya Bankası, 2014). "HİE, dünyanın dikkatini ihmal edilen grupların yalnızca okula devamından ziyade temel öğrenme ihtiyaçlarına ve öğrenme başarısına odaklanmıştır" (Avrupa Ajansı, 2011, s.13)

Herkes İçin Tasarım

Herkes için tasarım, "ürün ve hizmetleri mümkün olduğunca çok sayıda insan için kullanılabilir hale getirmeyi amaçlayan bir tasarım yaklaşımıdır" (UNESCO IITE / Avrupa Ajansı, 2011, s. 101).

Herkes için tasarım, 'uyarlamaya ihtiyaç duymadan mümkün olduğunca çok kişi tarafından ürün, hizmet ve sistem kullanımını hedefleyen bir tasarım felsefesini tanımlamak için kullanılmaktadır'. Herkes için tasarım, insan çeşitliliği, sosyal kapsama ve eşitlik için tasarımdır (Avrupa Tasarım ve Engellilik Enstitüsü, 2004).

Hesap Verebilirlik

'Sorumlu / mesul olma durumu veya koşulu; sorumluluk' (Oxford Sözlükleri, t.y.).

Eğitim alanında üç temel hesap verebilirlik sistemi bulunmaktadır: (a) düzenlemelere uyma, (b) mesleki normlara bağlılık ve (c) sonuç odaklılık. Okul hesap verebilirlik sistemleri bir dizi ilkeye göre işlemektedir ve çeşitli uygulama stratejileri kullanmaktadır (UNESCO Eğitim Planlama Enstitüsü, 2005, s. 1).

Hesap verebilirlik, aktörlerin olası olumsuz (veya olumlu) sonuçların perde arkasına karşı sergiledikleri eylemleri için gerekçeler sağladıkları bir süreç olarak tanımlanabilmektedir (Hooge, Burns ve Wilkoszewski, 2012). Hesap verebilirlik kavramı, eğitim programı ile ilgili kararlar da dâhil olmak üzere okul özerkliğini teşvik eden merkezi olmayan eğitim sistemleri bağlamında özellikle önemlidir.

Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi

Öğretmen adaylarına herhangi bir öğretim yapmadan önce verilen, sonunda öğretmenlik yeterliliğine yol açan, hizmet öncesi eğitim. Genellikle yükseköğretim kurumlarında gerçekleştirilmektedir (Avrupa Ajansı, 2015a, s.8).

İlk Belirleme

İlk belirleme, bir öğrencide olası özel eğitim gereksinimlerinin farkına varılmasını / tespit edilmesini belirtmektedir. Bu farkına varma, öğrencilerin sahip olabileceği güçlü, zayıf yönlerin ve gereksinimlerin bir profilini geliştirmek için kullanılabilir sistematik bilgi toplama sürecine yol açmaktadır. Özel eğitim gereksinimlerinin ilk kez belirlenmesi diğer değerlendirme prosedürleriyle ilişkilendirilebilir ve genel eğitim okulu dışındaki uzmanları (sağlık uzmanları dâhil) içerebilir. Çoğu ülkede, doğrudan özel eğitim gereksinimlerinin ilk kez belirlenmesine ilişkin prosedürleri düzenleyen ayrı bir mevzuat bulunmaktadır.

İşbirliği / Sektörler Arası Çalışma

Sektörler arası politikalar (örn. gençler için): 'genç insanların yaşamları ile ilgili tüm önemli alanlardan sorumlu yetkililerin katılımıyla hazırlanmalı ve uygulanmalıdır' (Avrupa Komisyonu, 2018a).

İşbirlikli Öğrenme

"İşbirlikli öğrenme değişik yetenek, cinsiyet, ırk ve sosyal beceri düzeylerinden gelen öğrencilerin ortak bir amaç doğrultusunda küçük gruplar halinde çalışarak ve birbirlerinin öğrenmesine yardım ederek öğrenmeyi gerçekleştirmeleri sürecidir" (Yıldız, 1999, s. 155).

Bireysel öğrenmenin aksine, işbirlikli öğrenme toplum merkezli bir yaklaşım geliştirmektedir. Katılım, ortaklaşa anlam yaratma, söylem ve

diyalogu vurgulayan, insan öğrenme ve bilişinde yeni bir eğilimdir. İşbirliği, yaratıcı süreçler ve yeni teknoloji kullanımı ile tanımlanmaktadır.

İşitme Engelli Birey

İşitme duyarlılığının kısmen veya tamamen kaybindan dolayı özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan birey (MEB, 2018a).

İzleme

Bir sistemin durumunun farkında olmak ve bir izleme veya ölçüm cihazı kullanarak zaman içinde meydana gelebilecek herhangi bir değişiklik için bir durum gözlemek.

Veri toplama, hesap verebilirlik ve / veya etkililiği ve / veya kaliteyi artırma yönünde eğitimin / okulun uygulama yönlerini sistematik olarak takip süreci (OECD, 2015, s. 235).

İzleme, gerçekleştirilen eylemler, girdiler ve harcamalar gibi takip sürecinin yanı sıra yetiştirilmiş öğretmenler veya kurulmuş okullar gibi çıktılar ve çocukların okuldaki deneyimi gibi sonuçlardan oluşmaktadır (UNICEF, 2014, s. 19).

İzleme Mekanizması

İzleme mekanizmaları, eğitim sürecinin aslında planlanan hedeflere uygun olarak yürütüldüğünü ve ilgili yasa ve düzenlemelere, örneğin iç politikalara, uyduğunu garanti altına almak için veri toplamak ve depolamak amacıyla kullanılan sistematik yaklaşım ve tekniklerin sürecini ifade etmektedir (S-CUBE, 2012)

Kalite Güvencesi

Kalite standartlarının karşılandığından emin olmak için bir proje, hizmet veya tesisin çeşitli yönlerinin sistematik olarak izlenmesi ve değerlendirilmesi için bir program.

Kaliteli Eğitim

Kaliteli bir eğitim için tek bir tanım, ölçüt listesi, kusursuz bir eğitim programı veya konu listesi yoktur. Kaliteli eğitim, zamanla değişen ve gelişen ve sosyal, ekonomik ve çevresel bağlam koşullarında değişen dinamik bir kavramdır. Kaliteli eğitim yerel olarak anlamlı ve kültürel olarak uygun olması gerektiğinden, kaliteli eğitim dünya çapında birçok biçimde bulunmaktadır (UNESCO, 2005, s.2).

Kaliteli eğitim, yoksullukla mücadele, demokrasi inşa etmek ve barışçıl toplumları teşvik etmek için etkili bir araçtır. Kaliteli eğitim bireyleri güçlendirir, onlara söz hakkı tanır, potansiyellerini ortaya çıkarır, kendini gerçekleştirme yollarını açar ve çoğulcu bir dünyaya ufkunu açmak için bakış açılarını genişletir (a.g.e.).

Kapalı Devre Altyazılar

Fabrika ayarı olarak altyazıların daima görünür olmasına karşı altyazıların görünür olup olmamasının seçilebilmesidir. Özellikle televizyonlarda bir özellik olarak yer almakta ve televizyonda sunulan programları erişilebilir hale getirmek için kullanılmaktadır.

Kapasite Geliştirme

Ek destek gereksimleri olan öğrenciler için ek kaynaklar dağıtmak yerine, kaynaştırma / bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamalarının gerçekleştirildiği okulların tüm öğrencilerin gereksinimlerini karşılamak kapasitelerini geliştirme sürecidir. Bu süreç, eğitimle ilgili tüm uzmanların (yani yöneticiler, öğretmenler ve uzman personel) bilgi ve becerilerini arttırmayı ve aynı zamanda okullarda ve yerel topluluklarda işbirlikçi uygulamaların geliştirilmesini ve nihai olarak öğrenme ve öğretme sürecini dönüştürmeyi ve öğrenci çıktılarını iyileştirmeyi içermektedir. (Avrupa Ajansı, 2014; UNESCO, 2011).

Kariyer Danışmanı

Kariyer danışmanı, gençlere eğitim, meslek ve yaşam alanları arasındaki geçişlerde doğru seçimleri yapmaları konusunda bilgi sağlayan, tavsiye veren, yönlendiren ve yardımcı olan kişidir. Danışmanlık, gençlerin hareketliliğini ve aktif vatandaşlığını arttırırken işsizlik ve sosyal dışlanma düzeylerini azaltmaktadır. Öğrenciler için anlamlı geçiş olanakları sağlamaktadır. (Bakınız: http://europa.eu/youth/pl/article/51/18349_en; eryica.org).

Katılım

UNICEF katılımı şöyle tanımlanmaktadır:

Çocukların kendilerini ilgilendiren konularda farklı düzeylerde karar alma süreçlerinde kendini ifade etme ve aktif katılım süreci, karşılıklı saygıya dayalı olarak çocuklar / ergenler ve yetişkinler arasında bilgi payla-

şımı ve diyalog gerektirmektedir ve çocuğun yaşı ve olgunluğu dikkate alınarak görüşlerinin tam olarak dikkate alınmasını gerektirir (2013, s. 7).

Eğitimde, fiziksel olarak mevcut olmak yeterli değildir. Öğrencilerin, akranlarının katıldığı faaliyetlerle karşılaştırılabilir ilgili faaliyetlere (sosyal, gelişimsel ve eğitimsel hedefler açısından) sürekli ve anlamlı bir şekilde dâhil olmaları gerekmektedir (Avrupa Ajansı, 2011). Evrensel tasarım eğitime katılım için önemli bir kaynaktır.

Katılım, bir demokrasinin inşa edilme aracıdır. Demokrasilerin ölçülmesi gereken bir standarttır (Hart, 1992, s. 5). Eğitimsel bütünleştirme gibi, katılım genellikle insan hakları meselesi ve sosyal adaletin temel bileşeni olarak görülmektedir (Avrupa Ajansı, 2011).

Katılımcı Tasarım

Katılımcı Tasarım (KT), tasarım ve karar verme süreçlerinde işyeri görevlilerinin (genellikle sistemin potansiyel veya mevcut kullanıcıları) aktif katılımına prim veren teknolojik ve organizasyonel sistemlerin değerlendirilmesi, tasarımı ve geliştirilmesine yönelik bir yaklaşımdır (Sosyal Sorumluluk için Bilgisayar Profesyonelleri, t.y.).

Kavramsal Çerçeve

Teoriler, varsayımlar, ilkeler ve kurallar çerçevesi. Proje çalışmasının temelini oluşturmakta ve tutarlılık ve süreklilik sağlayan proje düşüncesine rehberlik etmek için 'ortak bir vizyon' sağlamaktadır.

Kaynaklar

İnsan, maddi ve finansal kaynaklar olarak üç kategoriye ayrılabilir. İnsan kaynakları girdileri idarecileri, yöneticileri, diğer destek personeli, amirleri, denetçileri ve en önemlisi öğretmenleri içermektedir. Maddi kaynaklar ders kitapları ve diğer öğrenme materyalleri ile sınıfların, kütüphanelerin, okul tesislerinin ve diğer altyapıların bulunmasını içermektedir. Finansal kaynaklar okullara tahsis edilen fonlardır (UNESCO, 2004).

Kaynak Merkezi

Bir kaynak merkezi, kendini hem insan kaynaklarını hem de maddi kaynakları birleştiren, bütünleştirme için okulun bilgi ve becerilerini harekete geçiren, herkesin bilgi ve deneyimlerine değer veren dinamik, çoklu bir alan olarak yeniden tanımlayan dönüştürülmüş özel bir okuldur.

Kaynak Sağlama

Kaynak sağlama, bir görevi tamamlamak için gerekli olanı 'sağlama veya uygulama' anlamına gelmektedir.

Örneğin, bir inşaat şirketi bir işçiyi işe alırsa, ona bir çekiç ve çivi sağlayabilir. Öte yandan, bir şirket bir teknik yazarı işe alırsa, kaynak sağlama ona işi yapmak için gerekli bilgileri vermeyi içermektedir (Farlex Finansal Sözlük, 2009).

Kaynaştırma

Bu genellikle öğrencileri genel eğitim yapılan okullara yerleştirmeye hazırlamakla bağlantılıdır. Öğrencilerin özel eğitim okulundan genel eğitim programı uygulayan bir okula geçiş için eğitimsel ve / veya sosyal olarak “hazır” olmaları gerektiği fikrini taşımaktadır. Beklenti, okulun öğrenci için uyarlamalar yapmak ve çok çeşitli gereksinimleri karşılamak amacıyla değişmesinden ziyade öğrencilerin okula adapte olmalarıdır.

Kaynaştırma eğitimi, özel gereksinimi ve / veya engeli olan öğrencilerin, bir örgün eğitim okulunda, okulun eğitsel uygulamaları değiştirilmeksizin eğitim alabildikleri bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Türkiye’deki sistemde, öğrencilerin eğitsel tanılama sonuçları “ağır, orta ve hafif düzeyde engelli” şeklinde sınıflandırılmaktadır. Engel seviyesi hafif olarak tanımlanmış olan öğrencilerin okula devam edebilmeleri, okuldaki eğitsel uygulamalarda yalnızca çok küçük değişiklikler gerektirdiğinden bu öğrenciler kaynaştırma eğitimine alınabilmektedir. (MEB, 2013).

Kaynaştırma Ortamı

Özel eğitim gerektiren bireylerin diğer bireylerle karşılıklı etkileşim içinde bulunmalarını sağlamak ve eğitim amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirmek için geliştirilmiş eğitim ortamları (MEB, 1997).

Kaynaştırma / Bütünleştirme Yoluyla Eğitim Uygulamaları

Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademede diğer bireylerle karşılıklı etkileşim içinde bulunmalarını ve eğitim amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirmelerini sağlamak amacıyla bu bireylere destek eğitim hizmetleri de sunularak akranlarıyla birlikte tam zamanlı ya da özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak verilen eğitimdir (MEB, 2018a).

Kıyaslama (Referans) Noktası

Performans veya başarının değerlendirilebileceği bir referans noktası veya standarttır. Bir kıyaslama (referans) noktası, yakın geçmişte diğer benzer kuruluşlar tarafından elde edilen performansı veya bu koşullarda elde edilmesi makul olarak kabul edilen performansı ifade etmektedir.

Kişiselleştirilmiş Öğrenme / Kişiselleştirme

Kişiselleştirilmiş öğrenme, öğrenci özdenetimi, meta-bilişsel stratejiler ve öğrenci-öğretmen müzakeresi yoluyla öğrenci odaklı eğitim fırsatlarını teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Tüm öğretim stratejilerini şekillendirmede öğrencinin fikri önemlidir. Kişiselleştirme, herhangi bir destek gereksinimini daha bütünsel bir şekilde ele almak için ebeveynler ve ailelerle daha yakın çalışmayı içermektedir. Öğretmenleri ve öğrencileri hedef odaklı değerlendirmeye yapıcı bir şekilde dâhil etmektedir.

Kişiselleştirme, esasen öğretmen güdümlü bir eylem olan 'öğrenmenin bireyselleştirilmesi' değildir. İki yak-

laşım arasında ayırım yapmak için öğrencinin katılımı ve karar alma sürecine dâhil olması çok önemlidir (Avrupa Ajansı, 2012b).

Bu, herkesin katılacağı ve tamamlamaya ve başarıya ulaşacağı beklentisini içermektedir. Bireysel hedefler uygun değerlendirmeyi takiben belirlenmektedir ve hedeflerin gerçekleşmesini sağlamak için destek sağlanmaktadır. Bu nedenle kişiselleştirilmiş öğrenme, öğrenmeyi öğrenme stratejileri, öğrenme değerlendirmesi, eğitim programı seçimi, öğrencinin sesi ve rehberlik / destek üzerine odaklanmaktadır. Sonuç olarak, kişiselleştirilmiş öğrenme, öğrencilerin, ülkenin eğitim programı ve standartları çerçevesinde, öğretmenlerle birlikte öğrenme sürecini gerçekleştirme fakat zamanla, öğrenme süreçleri ile ilgili sorumluluk almaya başlayarak kendi öğrenmelerini yönetme yoluyla etkileşimli bir şekilde öğrenme sürecini keşfetmelerini ve öğrendiklerini ifade etmelerini gerektirmektedir.

Kullanıcı Merkezli Tasarım

Sistemleri ve araçları kullanılabilir hale getirmeye odaklanan bir tasarım yaklaşımı. Amaç yüksek derecede kullanılabilirliktir.

Kullanılabilirlik

Bir ürünün, belirtilen kullanıcılar tarafından belirli bir kullanım bağlamında etkililik, verimlilik ve memnuniyetle belirlenmiş hedeflere ulaşmak için kullanılabilme derecesi (Uluslararası Standartlar Örgütü, 1998).

Liderlik

Liderlik farklı şekillerde yorumlanmıştır, ancak özünde sosyal hedeflerle sosyal ilişkilerde bulunmaktadır; yönlendirme sağlama ve nüfuz uygulama süreci olarak tanımlanmaktadır (Lumby ve Coleman, 2016). Başkalarını tercih edilen bir yöne doğru etkilemek için insanların duygularını, düşüncelerini ve eylemlerini kararlı bir şekilde yönetmekle ilgilidir (Diamond ve Spillane, 2016) (Avrupa Ajansı, 2018a, s.8).

Makul Düzenlemeler / Makul Uyarlamalar

Makul düzenlemeler eğitimin önündeki engelleri kaldırmanın bir yoludur. Okullar, yetersizliği olan öğrenciler için eğitim politikalarını ve uygulamalarını ve ilgili hizmetleri düzenler. Görev tüm personel için geçerlidir ve ilerisi düşünülerek yapılır (telafi edici değildir). Bu, belirli gereksinimleri olan öğrenciler okula gelmeden önce düzenlemelerin yapıldığı anlamına gelmektedir. Her öğrencinin katılma hakkını, katılım ve öğrenmenin önündeki engelleri kaldırma gereğini kabul etmektedir.

Engellilerin insan haklarını ve temel özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamak üzere belirli bir durumda ihtiyaç duyulan, ölçsüz veya aşırı bir yük getirmeyen, gerekli ve uygun değişiklik ve tedbirlerdir (AÇSHB, 2005).

Marjinalleşme

Hizmetlerin sağlanmasının veya hizmetlere erişebilmenin veya topluma katılımın hemen hemen hiç olmaması. Genellikle savunmasız grupların, genel seviyeden toplumdaki güçsüz bir konuma taşındığı, sosyal bir süreç olarak anlaşılmaktadır.

Medya

Bilgilerin paylaşılabilceği bir kanaldır. Medya genellikle aynı anda farklı türde bilgiler içermektedir. Örnek olarak elektronik belgeler, çevrimiçi kaynaklar ve çevrimiçi öğrenme araçları verilebilir.

Mekanizma

Bir şeyin gerçekleştiği veya ortaya çıktığı doğal veya yerleşik bir süreç (Oxford Sözlükleri, t.y.).

Eğitim içinde, mekanizmalar çoğunlukla belirlenmiş politika hedefleri veya amaçları ile bağlantılı stratejiler olarak uygulanmaktadır.

Mesleksel Öğrenme

Mesleksel öğrenme, eğitim uzmanlarının, düşüncelerini ve mesleki bilgilerini teşvik etmeyi ve eleştirel olarak bilgilendirilmeyi ve güncel olmayı sağlamak için uygulamalarını geliştirmeyi amaçlayan herhangi bir etkinliği kastetmektedir. Mesleksel öğrenme hem Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi (HÖE) hem de Sürekli Mesleki Gelişim (SMG) ile ilgili faaliyetleri içerebilmektedir.

Mesleksel Öğrenme Topluluğu (MÖT)

Bir mesleksel öğrenme topluluğu, araştırmacılar, yerel bölge liderleri ve politika yapıcılar ile birlikte okul ve bölge personelini içeren, okul kümeleri etrafındaki eğitim paydaşlarının işbirliğini ifade etmektedir (Avrupa Ajansı, 2015b). Böyle bir toplulukta, eğitim uzmanları ekipler halinde aktif olarak çalışmaya ve aynı hedefe (her öğrencinin öğrenmesini geliştirmek ve başarılarını arttırmak) ulaşmak için uygulamalarını eğitim programı, öğretim ve değerlendirme etrafında paylaşmaya kararlıdır (Humada-Ludeke, 2013).

Meta Veri / Kılavuz Veri

Bilgiye verilen dijital etiket. Makine tarafından okunabilir ve bilgilerin aranmasına ve sınıflandırılmasına yardımcı olur, böylece arama yapılabilirliği artırır.

Mobil Teknolojiler

Cep telefonları bilgiye, sosyal ağlara, öğrenme ve yaratıcılık araçlarına ve çok daha fazlasına her yerde erişim sağlamaktadır. Mobil cihazlar gelişmeye devam etmektedir, ancak şu anda bu teknolojiyi yönlendiren uygun fiyatlı ve güvenilir ağlara artan erişimdir. Cep telefonları kendi başlarına hesaplama yeteneğine sahip cihazlardır ve giderek daha fazla kullanıcının İnternet erişimi için ilk tercihi olmaktadır (Yeni Medya Konsorsiyumu, 2011, s. 5).

Müdahaleye Tepki Modeli

Bu modelin hedefi öğrencilerin yaşadıkları akademik güçlükleri olabildiğince erkenden tespit etmek ve öğrencilerin ihtiyacı olan eğitimsel destekleri vermektir. Bu amaçla müdahaleye tepki modeli öğrencilerin gelişimlerinin izlendiği, bireysel ihtiyaçlarına uygun kararlar alınıp, uygun düzeyde eğitimin verildiği çok aşamalı bir sistem olarak tanımlanabilmektedir. Bu modelde amaç akademik güçlük yaşayan öğrencileri hızlıca tanıyıp özel eğitim hizmetlerinden yararlanmasını sağlamak değildir. Uzun ve masraflı olan özel eğitim değerlendirme sürecine öğrencileri sokmak yerine öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik uygun kararlar alıp, okullarında uygun desteği sunmak amaçlanmıştır. Müdahaleye tepki modeli bu özellikleriyle özel eğitimde önleyici bir sistemdir. Bu modelde gerçekleştirilen tarama ile

akademik güçlük yaşayan öğrencilere yönelik erken müdahale sağlanmaktadır.

Müdahaleye tepki üç aşamadan oluşan bir modeldir. Aşamaların sayısı öğrencinin yapılan müdahalelere verdiği tepkilere göre değişiklik gösterebilmektedir. Bu modele çok aşamalı denmesinin sebebi öğrencinin ihtiyaçlarına göre aşamalar arası yer değiştirebilmesidir. Her aşama öğrencilerin ihtiyaçlarına göre tasarlanmış ve yoğunluğu giderek artan eğitimsel destekleri içermektedir (Görgün, 2017).

Nicel

Miktarla ölçülen / ölçülebilen veya ilgili. Nitel araştırmanın aksine, nicel araştırma sayısal verilerin analizi ile ilgilidir.

Nitel

Nitelikle ilgili / niteliğe bağlı. Nitel araştırmalar, istatistiksel analiz yerine genellikle kelime (örneğin gözlemlerden / röportajlardan alınan notlar) resim, video veya nesne biçiminde bir dizi bilginin analizi yoluyla 'neden' ve 'nasıl' konularını araştırmaya çalışmaktadır. Olayların yorumlanması önemli olduğundan, bu tür araştırmalar daha öznedir. Verilerin genellenebilmesi daha zordur.

Okuldan Erken Ayrılma / Okulu Bırakma

Okuldan erken ayrılma, farklı geçiş sistemlerindeki eğitimsel gerçeklere bağlı göreceli bir kavramdır. Avrupa'da, nispeten az sayıda genç 16 yaşında okulu terk ederken, Avrupa Birliği erken okuldan ayrılanları en fazla ortaokul diploması olan ve lise diploması almak için daha ileri bir eğitim veya kurs almayan 18-24 yaş grubu olarak tanımlamıştır (Avrupa Birliği Konseyi, 2011).

Liseyi bırakmak çoğunlukla gençlerin lise eğitim ve öğretimini tamamlamaması olgusunu tanımlamak için kullanılır. Okulu bırakmanın yalnızca ölçüm yoluyla tanımlanması, resmin yalnızca bir kısmını, diğer bir deyişle okulu bırakmayı bir durumun veya eğitimin sonucu olarak yansıtır. Okulu bırakmanın neden oluştuğunu anlamak için, okulu bırakmanın zaman içinde gerçekleşen birikimli bir ilişki kesme veya geri çekilme süreci olarak görülmesi önemlidir. Okulu bırakma, bir erken uyarı sisteminden gelen belirli sayıda sinyalin alınmasıyla önlenebilir (Lyche, 2010, s.6).

Okul Gelişim Yaklaşımı

Bir stratejik planlama aracı olarak, okul gelişim planlaması, okulun güçlü ve zayıf yönlerinin dikkatli bir şekilde analiz edilmesinden sonra, planlanan ve önceliklendirilen kısa vadeli hedeflere ve ilerleme eylemlerine (gelişim planlaması) dönüştürülecek uzun vadeli hedeflerle (misyonla) ilgilidir. (UNESCO Eğitim Planlama Enstitüsü, t.y.).

Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi eğitim (Uluslararası Standart Eğitim Sınıflandırması-ISCED- 0) şu şekilde tanımlanmaktadır:

... öncelikli olarak çok küçük çocukları okul tipi bir ortamla tanıştırmak, yani ev ile okul temelli bir atmosfer arasında köprü sağlamak için tasarlanmış düzenli eğitimin ilk aşaması. ISCED seviye 0 programları, merkez veya okul temelli olmalı, en az üç yaşındaki çocukların eğitsel ve gelişimsel gereksinimlerini karşılayacak şekilde tasarlanmalı ve çocuklara bir eğitim programı sağlamak üzere yeterli derecede eğitim almış (yani nitelikli) personele sahip olmalıdır (OECD, 2002, s. 372).

Türkiye'de okul öncesi eğitim, mecburi ilköğrenim çağına gelmemiş çocukların eğitimini kapsar. Bu eğitim isteğe bağlı olmakla beraber özel eğitim ihtiyacı olan bireyler için zorunludur. Okul öncesi eğitiminin amaç ve görevleri, milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak, çocukların beden, zihin ve duyu gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak; onları ilköğretime hazırlamak; şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı yaratmak; çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır. Okul öncesi eğitim kurumları, bağımsız anaokulları olarak kurulabileceği gibi, gerekli görülen yerlerde ilköğretim okuluna bağlı anasınıfları halinde veya ilgili diğer öğretim kurumlarına bağlı uygulama sınıfları olarak da açılabilir.

Okul öncesi eğitim kurumlarının nerelerde ve hangi önceliklere göre açılacağı, Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir (MEB, 1973).

Orta Düzeyde Otizmi Olan Birey

Sosyal etkileşim, sözel ve sözel olmayan iletişim, ilgi ve etkinliklerdeki sınırlılıkları nedeniyle özel eğitim ile destek eğitim hizmetine yoğun şekilde ihtiyacı olan birey (MEB, 2018a).

Orta Düzeyde Zihinsel Engelli Birey

Zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerindeki sınırlılık nedeniyle temel akademik, günlük yaşam ve iş becerilerinin kazanılmasında özel eğitim ile destek eğitim hizmetine yoğun şekilde ihtiyacı olan birey (MEB, 2018a).

Otantik

İnanılır / gerçek veya güvenilir, özgün.

Öğrenme Destek Yardımcıları

Bireysel eğitim planının yanı sıra öğrenme destek yardımcıları, yeterliliği olan öğrenciler için en yaygın kullanılan destek biçimidir. Bu kişilere ayrıca öğretmen yardımcıları, özel gereksinim yardımcıları veya paraprofesyoneller de denilmektedir.

Öğrenme İçin Değerleme

Bu terim, birçok ülkede genel anlamda, öğretim yöntemleri ve bir öğrencinin öğrenmesindeki gelecek adımlar hakkında karar verme konusunda bilgi veren değerlendirme prosedürlerine atıfta bulunmak için kullanılmaktadır. Öğrenme için değerlendirme, sınıflarda genellikle öğretmenler / diğer uzmanlar tarafından gerçekleştirilen bir süreçtir. Kanıt / delil bulma ve yorumlamanın yanı sıra kendi öğrenme süreçlerinde nerede olduklarını, atılacak sonraki adımları ve ilerlemenin en iyi yollarını belirlemek için öğrencilerle birlikte çalışmayı içermektedir.

Öğrenme İçin Evrensel Tasarım (ÖET)

Bu, "evrensel tasarım" genel teriminden gelmektedir. Bununla birlikte, öğrencilerin başarısını ve refahını sağlamak için herkes için öğretme ve öğrenmeyi geliştirmeye ve optimize etmeye odaklanmaktadır. Uygulamalı Özel Teknoloji Merkezi, terim ve ÖET yaklaşımına dayalı eğitim programı geliştirmeye için üç ilke önerir:

Birden fazla temsil aracılığıyla bilgi sağlayın (bilgileri ve içeriği farklı şekillerde sunma)

Birden çok eylem ve ifade aracı sağlayın (öğrencilerin bildiklerini ifade etme yollarını farklılaştırın)

Birden fazla katılım aracı sağlayın (öğrenme için ilgi ve motivasyonu teşvik edin).

ÖET, herkes için uygun öğretim hedefleri, yöntemleri, materyalleri ve değerlendirmeleri oluşturmak için bir taslak sunmaktadır. Her soruna uygun tek bir çözüm değil, kişisel gereksinimlere göre özelleştirebilen ve uyarlanabilen esnek yaklaşımlar içermektedir (Bakınız: [www.cast.org / our-work / about-udl.html](http://www.cast.org/our-work/about-udl.html) #. WM-BZm996Uk).

Öğrenme İçin Evrensel Tasarım, öğrencilerin çeşitli gereksinimleri karşılamalarını destekleyen esnek hedefler, yöntemler, materyaller ve değerlendirme süreçleri önererek öğrenci gereksinimlerinin çeşitliliğine hitap eden bir yaklaşımdır. ÖET kullanılarak oluşturulan eğitim programı, başlangıçtan itibaren, tüm öğrencilerin gereksinimlerini karşılamak üzere tasarlanmıştır. Bir ÖET çerçevesi, tüm öğrencilerin kendi başlangıç noktalarından ilerlemelerini sağlayan özelleştirilebilir seçeneklerle esnek öğrenme durumları tasarımını içermektedir. (Bakınız: [www.udlcenter.org / about-udl](http://www.udlcenter.org/about-udl)).

Öğrenme Platformu

Bir öğrenme platformu, öğretmenlere, öğrencilere, velilere ve eğitime katılan diğer kişilere, eğitimin teminini ve yönetimini desteklemek ve geliştirmek için bilgi, araç ve kaynak sağlayan bütünleştirilmiş etkileşimli çevrimiçi hizmetler kümesidir. 'Raf-ta hazır' tek bir ürün değil, öğretmeyi, öğrenmeyi, yönetme sü-

recini ve idareyi desteklemek için tasarlanmış bir dizi araç ve hizmettir (Jewitt vd., 2010, s. 4).

Öğrenme Topluluğu

Genel anlamda, bir öğrenme topluluğu, ortak değerleri ve inançları paylaşan ve birbirlerinden aktif olarak birlikte öğrenme sürecine katılan bir grup insan olarak tanımlanabilmektedir. Okullar söz konusu olduğunda hem öğretmenler hem de öğrenciler bir öğrenme topluluğu olarak okulun merkezinde yer almaktadır (İrlanda Ulusal Öğretmenler Örgütü, 2010, s.11).

Öğretimsel Liderlik

Aksama ve bozulmadan arınık bir öğrenme iklimi, açık öğretim hedefleri sistemi ve öğrenciler için yüksek öğretmen beklentileri geliştirerek sınıf uygulamalarını geliştirmeye odaklanan okullardaki başarılı bir liderlik biçimi.

Ölçeklenebilir

Bilginin boyutunu ve ölçeğini kullanıcının / öğrencinin veya kullanılan cihazın gereksinimlerine göre değiştirme yeteneği.

Ölçüm

Ölçüm, bir tür sayısal nicelik belirteci (puan, not veya derece) ile bağlantılı değerlendirmeyi ifade etmektedir. Genellikle ölçüm, bir öğrencinin puanını / notunu diğerleriyle karşılaştırma olasılığı anlamına gelmektedir.

Ölçütler

Örnekler hakkında dayanılarak yargıya varılabilecek veya karşısında durumun değerlendirilebileceği ilkelere ya da standartlar.

Ö-M-T (Önleme-Müdahale-Telafi) Modeli

Bütünleştirici eğitim sistemleri en etkili şekilde önleme, müdahale ve telafi politikası eylemlerinin tamamlayıcı bir birleşimi ile desteklenmektedir. Bütünleştirici eğitim sistemlerinin amacı şunları hedefleyen politika eylemleriyle desteklenmektedir:

Önleme bu konular ortaya çıkmadan önce eğitimsel dışlanmayı ve uzun vadeli sosyal dışlanmayı önlemeyi amaçlayan politika girişimleri (örneğin, haklar yaklaşımını teşvik eden ayrımcılıkla mücadele mevzuatı; tedarikte, niteliklerin yetersizliğinde vb. boşluklara yol açan etkisiz politikaları önleme)

Müdahale bütünleştirici eğitimin etkili bir şekilde uygulanmasını destekleyen politika girişimleri (örneğin, genel eğitim için yüksek kaliteli esnek destek sistemlerini sağlayan açık politikaların varlığı).

Telafi, tüm öğrenciler için anlamlı bütünleştirici eğitimi destekleme konusunda mevzuatın ve / veya hükümlerin yetersizliğini ele alan politika girişimleri (örneğin, ayrı eğitim programları veya tedariği, başarısız okullar için destek, ikinci şans eğitim programları) (Avrupa Ajansı, 2018b, s. 19).

Önlem

Belirli bir amaca ulaşmak için yapılan bir plan veya eylem planı (Oxford Sözlükleri, t.y.).

Eğitim kapsamında, önlemler politika veya uygulamaya yönelik olabilmektedir.

Örgün Eğitim

Örgün eğitim, kurumsallaştırılmış, kasıtlı, kamu kuruluşları ve tanınmış özel kuruluşlar aracılığıyla planlanan ve kendi bütünlüğü içinde, bir ülkenin genel eğitim sistemini oluşturan eğitim olarak tanımlanmaktadır. Böylece örgün eğitim programları, ilgili ulusal eğitim makamları veya eşdeğeri, örneğin ulusal veya alt ulusal eğitim yetkilileri ile işbirliği içinde olan diğer herhangi bir kurum, tarafından tanınmaktadır. Örgün eğitim çoğunlukla temel eğitimden oluşmaktadır. Mesleki eğitim, özel eğitim ve yetişkin eğitiminin bazı bölümleri genellikle örgün eğitim sisteminin bir parçası olarak kabul edilmektedir. Tanımı gereği örgün eğitimden alınan yeterlikler tanınmaktadır ve bu nedenle ISCED [Uluslararası Standart Eğitim Sınıflandırması] kapsamındadır. Kurumsallaştırılmış eğitim, bir kurum, eğitim ve öğretim için özel olarak tasarlanmış öğrenci-öğretmen ilişkileri ve / veya etkileşimleri gibi yapılandırılmış eğitim düzenlemeleri sağladığında gerçekleşmektedir (UNESCO, 2011, s. 8'den aktaran Avrupa Ajansı, 2016a, s. 24-25).

Türk milli eğitim sistemi, örgün eğitim ve yaygın eğitim olmak üzere, iki anabölümden oluşur. Örgün eğitim, okul öncesi eğitimi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim

kurumlarını kapsar. Yaygın eğitim, örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsar (MEB, 1973).

Örtük Program

Örtük program, öğrencilerin okulda öğrendiği yazılı olmayan, gayri resmi ve genellikle amaçlanmamış dersleri, değerleri ve bakış açılarını ifade etmektedir. 'Resmi' program, öğrencilerin katıldığı dersler ve öğrenme etkinliklerinin yanı sıra eğitimcilerin kasten öğrencilere öğrettiği bilgi ve becerilerden oluşurken, örtük program, okuldayken öğrencilere iletilen, konuşulmayan veya örtük akademik, sosyal ve kültürel mesajlardan oluşmaktadır (Büyük Okullar Ortaklığı, t.y.).

Özel Eğitim

Uluslararası Standart Eğitim Sınıflandırması (ISCED) özel eğitimi şu şekilde tanımlamaktadır:

Çok çeşitli nedenlerden dolayı, bir eğitim programındaki öğrenme hedeflerine katılmak ve bu hedeflere ulaşmak için ek destek ve uyarlanabilir pedagojik yöntemler gerektiren bireylerin öğrenmelerini kolaylaştırmak üzere tasarlanmış eğitim. Sebepler fiziksel, davranışsal, zihinsel, duygusal ve sosyal kapasitedeki dezavantajları içerebilmektedir (ancak bunlarla sınırlı değildir). Özel eğitim kapsamındaki eğitim programları, paralel olarak sürdürülen genel eğitim sisteminde sunulan eğitim programına benzer bir programı takip edebilir, ancak belirli kaynakları (örneğin, özel olarak eğitilmiş personel, ekipman veya eğitim ortamı) ve eğer uygunsa, değiştirilmiş eğitim içeriği veya öğrenme hedefleri

sağlayarak bireysel gereksinimleri dikkate almaktadırlar. Bu programlar, hâlihazırda mevcut olan eğitim programları içindeki öğrencilere bireysel olarak, aynı veya ayrı eğitim kurumlarında veya ayrı bir sınıfta sunulabilmektedir (UNESCO / UNESCO İstatistik Enstitüsü, 2012, s. 83).

Türkiye’de özel eğitim bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak üzere geliştirilmiş eğitim programları ve özel olarak yetiştirilmiş personel ile uygun ortamlarda sürdürülen eğitim olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2018a).

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu

Özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından yapılan eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda özel eğitim ihtiyacı olduğu belirlenen bireyler için düzenlenen rapor (MEB, 2012).

Özel Eğitim Gereksinimleri (ÖEG)

ÖEG, ülkelerin genellikle kendi mevzuatlarında tanımladıkları bir yapıdır. Bu tanımlar daha sonra, tanılanmış yetersizlikler dahil olmak üzere, farklı gereksinimleri olan öğrencileri çeşitli şekillerde belirlemek, değerlendirmek ve önlem almak için kullanılmaktadır (Watkins vd., 2014). Özel veya 'ek' gereksinimler 'çocuğun kendisinden' kaynaklı unsurların sonucu olarak görülmemeli, daha ziyade bir okul

sisteminin 'normalde sağladığı ile çocuğun öğrenmesini desteklemek için gereksinim duyulan arasında bir tutarsızlık' olarak görülmelidir (Rouse, 2008, p. 6'den aktaran Avrupa Ajansı, 2017, s. 22).

Özel Eğitim Gereksinimlerinin Resmi Kararı / Beyanı

Resmi bir karar, öğrencinin öğrenme gereksinimlerini karşılamak için ek eğitim desteği almaya hak kazanmasına neden olmaktadır. [...] Resmi bir karar aşağıdaki ölçütleri karşılamaktadır:

Çok disiplinli bir ekibin dâhil olduğu bir eğitim değerlendirme prosedürü gerçekleştirilmiştir [...]

Çok disiplinli ekip öğrencinin okulunun içinden ve dışından üyeleri içermektedir [...]

Öğrencinin almaya hak kazandığı ve planlamanın temeli olarak kullanılan desteği açıklayan yasal bir belge vardır [...]

Resmi karar resmi, düzenli bir inceleme sürecine tabidir (Avrupa Ajansı, 2016a, s.22).

Özel Eğitim İhtiyacı Olan Birey

Bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren birey (MEB, 2018a).

Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi

Özel eğitim değerlendirme kurulları tarafından yapılan eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda destek eğitimine ihtiyacı olduğu belirlenen engelli bireylere destek eğitimi hizmeti veren özel öğretim kurumu (MEB, 2012).

Özel Ortamlar

Özel ortamlar, öğrencilerin genel eğitim ortamının dışında eğitildiği özel sınıfları veya özel okulları ifade etmektedir (Understood, t.y.).

Özel Yetenekleri Geliştirme Programı

Müzik ve görsel sanatlar yetenek alanından uyum programını, genel zihinsel yetenek alanından ise bireysel yetenekleri fark ettirme programını tamamlayan öğrencilerin özel yeteneklerini geliştirmek amacıyla yürütülen program (MEB, 2018a).

Özel Yetenekli Birey

Yaşlarına göre daha hızlı öğrenen, yaratıcılık, sanat, liderliğe ilişkin kapasitede önde olan, özel akademik yeteneğe sahip, soyut fikirleri anlayabilen, ilgi alanlarında bağımsız hareket etmeyi seven ve yüksek düzeyde performans gösteren birey (MEB, 2018a).

Özendirici

Birini bir şey yapmaya motive eden veya teşvik eden bir şey (Oxford Sözlükleri, t.y.).

Eğitim alanında, finansman ve / veya fonlama mekanizmaları bütünleştirici eğitime yönelik özendirici veya caydırıcı olabilmektedir. Bu tür mekanizmalar, aynı zamanda, fonlama ile ilişkili olan resmi olarak bir özel eğitim ihtiyacı olan etiketi almak için öğrencilerin aşırı yönlendirilmesi gibi istenmeyen (sözde) stratejik davranışlar için özendirici olarak da işlev görebilmektedir.

Özerklik / Otonomi

'Bir kuruluşun, ülkenin veya bölgenin bağımsız olma ve kendi kendini yönetme hakkı' (Oxford Sözlükleri, t.y.).

Eğitim alanında, eğitim kuruluşlarındaki farklı uzmanların karar verme konusunda sahip oldukları özerklik dereceleri önemlidir. Özerkliğin dikkate alınması gereken bir başka yönü ise öğrencilerin öğrenme ortamları ve programları üzerindeki özerklik derecesidir.

Politika

Politika, hedefleri, niyetleri ve amaçları gerçekleştirmek için kabul edilen veya teklif edilen belirtilen bir hareket şekli veya ilkesini ifade etmektedir. Mutabık kalınan eylemlerin uygulanmasını yönlendirmek için resmî belgeler şeklinde yazılmaktadır.

Politika ve mevzuat birbiriyle bağlantılıdır, ancak farklıdır. Mevzuat, gereklilikleri anahatlarıyla belirtir ve ardından politika gerekliliklerin yürürlüğe konmasını sağlamak için çerçeveyi detaylandırır. Daha sonra eylemlerin uygulanmasına politika belgeleri (kurallar, kılavuzlar, rehber materyaller vb.) ile rehberlik edilmelidir."

Politika Çerçevesi

Politika çerçevesi, ulusal / kurumsal değerler ve ilkeler doğrultusunda politika hedeflerine ulaşmak için gereklilikleri ve süreçleri belirleyen politikaları / politika unsurlarını bir araya getirmektedir. Politika çerçevesi, politika geliştirme, paydaş katılımı, uygulama, yaygınlaştırma, izleme / değerlendirme, idari ve operasyonel süreçler için rolleri ve sorumlulukları anahatlarıyla belirlemektedir.

Politika Kılavuzlarının Önerdiği Eylemler

UNESCO (2009) Politika Kılavuzları politika kaygıları, politika soruları, çözülmesi gereken boşluklar ve önerilen eylemleri ortaya koymaktadır. Önerilen eylemler Uluslararası Eğitim Başarısının Değerlendirilmesi Projesi (International Project for the Evaluation of Educational Achievement -IEA) projesinin odak noktasıdır.

Proje Üretimi ve Yönetimi Programı

Öğrencilerin ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda bir alanda veya disiplininde danışman öğretmen rehberliğinde bireysel veya grupla yürüttükleri eğitim programı (MEB, 2018a).

Prosedürle / Usulle İlgili Kontrol Mekanizması

Prosedürle / usulle ilgili bir yaklaşım sergileyen izleme ve hesap verebilirlik mekanizmaları, paydaşları yalnızca öngörülen idari prosedürleri ve bürokratik kuralları takip etmeye teşvik etmektedir. Bu tür kontrol mekanizmaları, inovasyon ve okul önderliğindeki kalkınmanın önünde bir engel ya da caydırıcı olarak görülebilmektedir.

Rehabilitasyon

Herhangi bir nedenle oluşan engelin etkilerini mümkün olan en az düzeye indirmeyi ve engellinin hayatını bağımsız bir şekilde sürdürebilmesini sağlamayı amaçlayan fiziksel, sosyal, zihinsel ve mesleki beceriler geliştirmeye yönelik hizmetler (AÇSHB, 2005).

Rehberlik ve Araştırma Merkezi

Rehberlik hizmetleri ile özel eğitim hizmetlerini planlayarak hizmetlerin koordineli bir şekilde yürütülmesini sağlayan kurum (MEB, 2018a).

Risk Altındaki Çocuklar

Çocuklar, bireysel koşullarından ya da kendileri veya aileleri toplumda dezavantajlı bir gruba mensup olduklarından dolayı dezavantajlı olma riski altında olabilmektedir. Bu çocuklar, engelli olan, zihinsel sağlık sorunları olan, alternatif bakımda olan, ihmal / istismar riski altında olan, belgesiz çocuk göçmen / sığınmacı olan, aileleri yoksulluk içinde yaşayan veya sosyal olarak dezavantajlı olan, ailelerinde göçmenlik ve / veya anadil farklılık geçmişi olan, aileleri hizmetlere sınırlı erişimi olan, Roman ve gezgin çocukları içerebilir (Avrupa Komisyonu, 2014, s. 68).

Sağlama / Temin Etme

Sağlama / temin etme terimi, yetersizliği olan öğrenciler için eğitime katılım sürecine yardımcı olabilecek tüm destek biçimlerini içermektedir: eğitim programı, değerlendirme prosedürleri, pedagoji biçimleri, düzenleme ve yönetim ve bütünleştirici eğitimi teşvik eden destekleyici sistemlerin geliştirilmesine katkıda bulunan kaynaklar.

Sanal Öğrenme Ortamları (SÖO)

SÖO'lar, öğretmenler ve öğrenciler için kaynaklar, araçlar ve etkileşimli iletişim olasılıklarını içeren öğrenme platformlarıdır:

... öğrenme deneyimleri ve içerik yönetimi sağlamaktadır. 'Öğrenme platformu' terimi, öğrencilerin içeriği ve süreci kişiselleştirerek kendi öğrenmelerini kontrol etmelerine ve yönetmelerine yardımcı olan kişisel öğrenme ortamını (KÖO) da içermektedir (UNESCO IITE, 2011, s.1).

Bu kavramı tanımlamak için kullanılan diğer terimler öğrenme yönetim sistemi (ÖYS), ders yönetim sistemi (DYS) ve öğrenme içerik yönetim sistemi (ÖİYS)'dir.

Sanayi Ötesi Toplum

“Sanayi ötesi toplum, bireylerin ve toplulukların refahına katkıda bulunmakta ve sosyal, etik ve politik boyutları kapsamaktadır” (UNESCO / IFAP, 2009, s.21'den aktaran UNESCO IITE / Avrupa Ajansı, 2011, s. 102).

Semantik / Anlambilim

Kelimenin tam anlamıyla 'anlam'. Bilgi yapısı sağlamakla bağlantılı olarak kullanıldığında anlamlı bir yapı sağlamanın gereğini vurgulamaktadır.

Sesli betimleme, filmdeki diyaloglar haricindeki bölümleri dolduran bir dış sesin, olayın geçtiği mekân, zaman, karakterlerin, sessiz gelişen olayların betimlenerek görünüm ve duygularını anlatmasından oluşmaktadır. Betimleme, yalın bir söyleşiyle bir bakıma varlıkların, nesnelerin ve olayların sözcüklerle resmini çizmek, varlıkları sözcüklerle görünür kılmak, niteliklerin iç dünyamızda uyandırdığı izlenimleri de yansıtmaktadır.

Sinema filmleri, video filmleri, tv filmleri, dizi filmler, tiyatro eserlerinin, her türlü müze, sergi ve diğer güzel sanatlar ile toplantı ve sunum gibi diğer görsel alanları da görme engellilerin kimsenin yardımı olmadan faydalanabilmesi için, görsel bölümlerin sesli betimleme tekniği kullanılarak kişilerin erişimine uygun hale getirmesini sağlayıcı teknikler bütünüdür (Sesli Betimleme Derneği, t.y.).

Sistem Girdisi

Eğitimde kullanılan finansal kaynaklar, insan kaynakları ve maddi kaynaklar, ör. öğrencilerin özellikleri, eğitimciler, eğitim programı, ders kitapları, tesisler, ekipman ve finansal kaynaklar.

Sistem Sonuçları

Eğitimin esas veya nihai etkileridir. Örneğin, artan kazançlar, istihdam, üretkenliğe katkı, daha iyi sağlık ve parasal olmayan diğer sonuçlar.

Sonuç Değerlendirmesi

Sonuç değerlendirme, bir çalışma programına ilişkin olarak öğrencinin başarı seviyesinin anlık görüntüsünü almak için kullanılan bir kerelik değerlendirme ifadesidir. Genellikle, sonuç değerlendirme bir zaman periyodunun sonunda veya bir çalışma programının sonunda gerçekleştirilmektedir. Genellikle niceldir ve sıklıkla, öğrencinin başarısını diğer öğrencilerle karşılaştırmayı sağlayan bir puan veya notla ilişkilendirilir. "Ürün odaklı" değerlendirme terimi genellikle sonuç değerlendirmeyle bağlantılıdır.

Sosyal Bütünleştirme

Sosyal bütünleştirme, yoksulluk ve sosyal dışlanma riski altında olanların ekonomik, sosyal ve kültürel yaşama tam olarak katılmak ve içinde yaşadıkları toplumda normal kabul edilen bir yaşam ve refah standardının tadını çıkarmak için gerekli fırsatları ve kaynakları kazanmasını sağlayan bir süreçtir. Yaşamlarını ve temel haklarına erişimi etkileyen karar alma süreçlerine daha fazla katılmalarını sağlamaktadır (Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı'nda tanımlandığı gibi) (UNESCO IITE / Avrupa Ajansı, 2011, s. 103).

Sosyal Dayanışma

Bu, istihdam, gelir, sağlık, barınma ve eğitim; sosyal düzen ve başkalarına saygı, bireyler ve topluluklar arasındaki ilişkiler; topluma dâhil olma ve fırsatlara / yaşam fırsatlarına eşit erişim gibi maddi koşulların boyutlarını içeren çok yönlü bir kavram olarak düşünülmelidir. Sosyal uyumun teşvik edilmesi, herkese temel haklara ve istihdama erişme şansı vererek daha bütünleştirici toplumlar inşa etmeyi, eşitlik ve sosyal adalet ile ekonomik büyümenin faydalarından yararlanmayı ve böylece toplumda dopdolu bir rol oynamayı amaçlamaktadır (UNESCO IITE / Avrupa Ajansı, 2011, s. 102-103).

Sosyal Dışlanma

Avrupa Komisyonu sosyal dışlanmayı şu şekilde tanımlamaktadır:

... belirli bireylerin yoksullukları, temel yeterlik ve yaşam boyu öğrenme fırsatlarının eksikliği ya da ayrımcılığın bir sonucu olarak tam olarak katılmalarının engellendiği ve toplumun dışına itildiği bir süreç. Bu durum onları iş, gelir ve eğitim fırsatlarından, sosyal ve topluluk ağlarından ve faaliyetlerinden uzaklaştırmaktadır. İktidar ve karar alma organlarına çok az erişimleri vardır ve bu nedenle kendilerini [...] güçsüz ve günlük yaşamlarını etkileyen kararlar üzerinde kontrol sağlayamaz hissederler (2004, s. 8).

Sosyal dışlanma, 'yurtsuzluk' ve göç, kırsal şehre göç, dağınık aileler, çarpık kentleşme, geleneksel toplumun bozulması ve diğer unsurların yanı sıra işe girmek için gereken daha yüksek eğitim düzeylerinden kaynaklanabilir (Acedo vd., 2008).

Sosyal Sorumluluk

Sosyal sorumluluk, 'bir kuruluşun yönetiminin içinde faaliyet gösterdiği toplumun refahı ve çıkarlarına karşı yükümlülüğünü' ifade etmektedir (İş Sözlüğü, t.y.).

Sürdürülebilir

Sürdürülebilir, bir şeyin 'belirli bir oranda veya düzeyde tutulabileceği' anlamına gelmektedir (Oxford Sözlükleri, t.y.).

Sürdürülebilirlik

Devam etme / sürdürme yeteneği. Projelerin, şu durumlarda sürdürülebilir olmaları daha olasıdır: tüm katılımcılarla paylaşılan net hedefler; sağlam finansal düzenlemeler, etkili pazarlama stratejileri; personelde değişiklik planları, mevcut çalışma ile planlanmış bağlantılar.

Süreç Değerlendirmesi / Süreç Odaklı Değerlendirme

Süreç değerlendirme, öğrenciyi değerlendirme sürecinin merkezine yerleştirmektedir. Öğrencinin ilgi ve yeteneklerine göre kişiselleştirmenin temelini oluşturmaktadır. Geleneksel olarak standartlaştırılmış, katılan için önemli sonuçları olan sınavlar ve hesap verebilirlikle bağlantılı olan sonuç değerlendirmesinin ('öğrenmenin değerlendirilmesi') aksine, süreç değerlendirme öğrencileri katabilir ve öğrenmelerinde daha aktif bir rol almalarını sağlar. Genellikle başkalarıyla işbirliği içinde yürütülmektedir ve öğrencinin başarısı üzerinde önemli olumlu etkileri olabilmektedir.

Süreç değerlendirmesinin genel amacı, öğretim ve öğrencinin öğrenmesi gerçekleşirken öğretimi ve öğrenmeyi iyileştirmek için kullanılacak ayrıntılı bilgileri toplamaktır. Süreç değerlendirme, öğretmenlerin, öğrencilerin anlamakta zorlandıkları kavramları, edinmekte zorlandıkları becerileri veya henüz ulaşmadıkları öğrenme standartlarını belirlemelerine yardımcı olur, böylece derslerde, öğretim tekniklerinde ve akademik destekte düzenlemeler yapılabilir.

Süreç değerlendirme kapsamında süreç odaklı değerlendirme kavramı da aynı anlamda kullanılmaktadır ve süreç odaklı değerlendirme öğrenme ortamlarında değişiklik veya gelişme olsa da öğrencinin öğrenmesini geliştirmeyi amaçlayan bir değerlendirme olarak tanımlanmaktadır. Bu değerlendirme biçimiyle ilişkili yöntemler genellikle öğrenci odaklıdır. (Örneğin öğrenci görüşmeleri, portfolyolar vb.)

Süregelen Değerlendirme

Süregelen değerlendirme, özellikle sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmenleriyle çalışan uzmanlar tarafından sınıflarda yapılan değerlendirme prosedürlerini ifade etmektedir. Öğretim yöntemleri ve bir öğrencinin öğrenmesindeki sonraki adımlar hakkında karar vermek için bilgi sağlamaktadır. 'Süreç değerlendirme' terimi, süregelen değerlendirme düşüncesi ile ilgilidir.

Sürekli Mesleki Gelişim (SMG)

Bir mesleki gelişim programı uygulamayı sürdürmek ve yerleştirmek için tasarlanmış, ancak sadece listelenen etkinliklerle sınırlı olmayan, birçok etkinliği içerebilir: bireysel ve işbirlikli öğretmen etkinliği; iyi tasarlanmış süreç ölçme ve değerlendirmesi, okul liderliği ve uzman girdisi (Birleşik Krallık Eğitim Bakanlığı, 2016, s.5).

SMG aşağıdaki unsurlara dayanmaktadır:

- Öğrenci çıktılarını iyileştirmeye ve değerlendirmeye odaklanma
- Sağlam kanıt ve uzmanlık
- İş birliği ve uzman mücadelesi
- Devam zaman içinde sürdürülür

Bütün bunları destekleyen ve gerektiren şudur:

Sürekli “mesleki gelişim, okul liderliği tarafından önceliklendirilmelidir” (Birleşik Krallık Eğitim Bakanlığı, 2016, s.6).

Sürekli mesleki gelişim kavramı şu şekilde tanımlanabilir: Her meslek sahibinin sorumluluğu, bir profesyonel olarak tüm meslek hayatı boyunca uzmanlığını sürdürmek, bilgi, nitelik ve davranışlarını düzenli olarak iyileştirmek, geliştirmek ve genişletmektir.

Sürekli mesleki gelişim, sürekli eğitime katkıdan daha fazla bir şey demektir. Çünkü tek başına sürekli eğitime katkı mesleki uygulamada olumlu değişikliklere yol açacak diye bir durum yoktur. Sürekli eğitim, her meslek elamanı için kişisel olarak oluşturulan Sürekli Mesleki Gelişim programının önemli bir parçasıdır.

Sürekli mesleki gelişimin etkin olması için doğru bir şekilde yürütülmesi ve şunları içermesi gerekmektedir: (a) öz değerlendirme, (b) öz plan, (c) katılım, (ç) eylem (uygulama) ve (d) değerlendirme (Uluslararası Eczacılık Federasyonu İlkeleri, t.y.)

Standart Değerlendirme

Standart değerlendirme, bir öğrencinin başarısı hakkında, olası puanlar ölçeği olan sabit bir testle ölçülebilir bilgilerin toplanmasıdır. Test ve puanlama ölçekleri, çok sayıda öğrenci ile deneme yapılarak standartlaştırılır, böylece güvenilir (yani zaman içinde aynı sonuçları tutarlı bir şekilde üretecektir) ve geçerli (yani ölçmeleri gerekeni ölçerler) olurlar.

Strateji

Uzun vadeli veya genel bir amaca ulaşmak için tasarlanmış bir eylem planı (Oxford Sözlükleri, t.y.).

Tamamlayıcı Eğitim Faaliyeti

Resmî özel eğitim okullarında örgün eğitim saatleri dışında hafta içi veya hafta sonu öğrencilerle yürütülen eğitim faaliyetleridir (MEB, 2018a).

Tanılama

Tanılama, değerlendirme bilgilerinin bir kullanım şekli veya bu bilgilerinin toplanmasının bir amacıdır. Bir öğrencinin bir veya daha fazla alanda sahip olabileceği işlevinin belirli güçlü ve zayıf yönlerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Tanılama genellikle bilginin tıbbi bir bakış açısından toplanmasını ve yorumlanmasını gerektirmektedir, ancak eğitsel 'tanılama' da gerçekleşmektedir. Tanılama genellikle özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin ilk kez belirlenmesi ile bağlantılı değerlendirme süreçlerinin bir yönüdür.

Türkiyede tanılama eğitsel amaçla, bireyin tüm gelişim alanlarındaki özelliklerinin belirlenerek değerlendirilmesi süreci olarak tanımlanmaktadır (MEB, 1997).

Tarama

Tarama, belirli bir alanda gelecekte zorluklarla karşı karşıya kalabilecek ve bu nedenle müdahale için öncelikli olabilecek öğrencilerin belirlenmesi için başlangıç niteliğinde bir süreçtir. Tarama tüm öğrenciler için tasarlanmıştır ve bu nedenle kullanılan ölçekler / testler genellikle ucuz, hızlı ve kolay uygulanır ve yorumlanması kolaydır. Tarama genellikle daha ileri, daha ayrıntılı değerlendirme (tanı testleri vb.) için ilk adımdır.

Teknoloji

Teknoloji şu şekilde tanımlanmaktadır:

... aslında "teknoloji" demek neredeyse her tür araç veya uygulamalı bilgi anlamına gelse de sıklıkla BİT yerine kullanılan bir kelimedir. Örneğin, kalem ve kâğıt, yazı tahtaları, kara tahtalar ve beyaz yazı tahtaları her türlü yazma teknolojisidir (UNESCO / Microsoft, 2011, s. 92).

Telafi Edici Yaklaşım

Telafi edici yaklaşımlar veya politika girişimleri:

... yasaların ve / veya hükümlerin tüm öğrenciler için anlamlı bütünleştirici eğitimi destekleme konusundaki yetersizliğini ele almaktadır (örneğin, ayrı eğitim programları veya koşulları, başarısız okullar için destek, ikinci bir şans eğitim programları) (Avrupa Ajansı, 2018b, s. 19).

Test

Test, belirli alanlarda bir öğrencinin öğrenmesini değerlendirmenin olası bir yöntemidir. Testler oldukça spesifik ve çok özel durumlarla bağlantılıdır ve belirli nedenlerle kullanılır.

Toplum Temelli Yaklaşım

Toplum temelli yaklaşım, toplumdaki kadınları, erkekleri ve kız ve erkek çocukları, kendi gereksinimlerini ifade etmelerine ve güçlendirilmeleri amacıyla kendi gelecekleri hakkında karar vermelerine olanak tanıyan bir sürece katılmaya motive etmektedir. Karar vermede aktif katılımcı olduk-

ların kabul edilmesini gerektirmektedir. Ayrıca toplumun endişelerini ve önceliklerini anlamaya, topluluk üyelerini harekete geçirmeye ve onları koruma ve planlamaya katmaya çalışmaktadır (Tanımlanmış Terim, t.y.).

Tüm Okul Yaklaşımı

Tüm okul yaklaşımı, bir okul topluluğunun tüm üyelerini (yani öğrenciler, personel, ebeveynler ve bakıcılar, topluluk üyeleri) içeren ve okul yaşamının tüm alanlarını dâhil etmeye çalışan yaklaşımdır. Gerçek öğrenmenin hem 'resmi' eğitim programı hem de 'örtük' eğitim programı ve öğrencilerin okul ve toplumdaki yaşam deneyimleri yoluyla gerçekleştiğini kabul etmektedir.

Ulusal Düzey

Ulusal düzey, "bir ülke içindeki idari bölümlerin sıralamasında en üst seviye" olarak adlandırılır.

Bir ülkede, genellikle ulusal düzeyde eğitimden sorumlu üst düzey otoritedir. Bununla birlikte, Belçika, Almanya, İspanya ve Birleşik Krallık'ta, 'bölgeler' (sırasıyla Communautés, Länder, Comunidades Autónomas ve devredilmiş idareler) eğitim ile ilgili alanların hepsinden veya çoğundan sorumludur. Bu nedenle, üst düzey otorite olarak kabul edilirler (Avrupa Komisyonu / EACEA / Eurydice, 2014).

Uluslararası Standart Eğitim Sınıflandırması (ISCED) seviye 1

ISCED seviye 1 veya "ilkokul" eğitim programları, tipik olarak öğrencilere okuma-yazma ve matematik (yani okuryazarlık ve aritmetik) konularında temel becerileri kazandırmak ve ortaokul eğitimine hazırlanmak amacıyla temel bilgi alanlarının, kişisel ve sosyal gelişimin öğrenilmesi ve anlaşılması için sağlam bir temel oluşturmak hedefiyle tasarlanmaktadır. Çok az bir uzmanlaşma ile temel bir zorluk düzeyinde öğrenmeye odaklanmaktadır (UNESCO, 2011, s.26'dan aktaran Avrupa Ajansı, 2016a, s.25).

Uluslararası Standart Eğitim Sınıflandırması (ISCED) seviye 2

ISCED seviye 2 ya da "ortaokul" eğitimindeki programlar tipik olarak ISCED 1 düzeyindeki öğrenme çıktılarını temel alacak şekilde tasarlanmıştır. Genellikle eğitimin amacı, eğitim sistemlerinin ileri eğitim fırsatlarını sistematik olarak

genişletebileceği yaşam boyu öğrenme ve insani gelişme için temel oluşturmaktır. Bazı eğitim sistemleri, bireylere istihdamla ilgili beceriler kazandırmak için ISCED seviye 2'de mesleki eğitim programları sunabilmektedir (UNESCO, 2011, s. 29'dan aktaran Avrupa Ajansı, 2016a, s.25).

UNESCO Eğitimde Bütünleştirmeye İlişkin Politika Yönergeleri

Ülkelerin eğitim stratejilerinde ve planlarında bütünleştirmeye odaklanmayı güçlendirmelerine yardımcı olmayı amaçlayan bir belge. Belge UNESCO 48. Uluslararası Eğitim Konferansı'nda kabul edilmiştir.

UNESCO Milenyum Kalkınma Hedefleri (MKH)

Milenyum Kalkınma Hedefleri 2015 yılına kadar ulaşılacak ve dünyanın temel kalkınma sorunlarına cevap veren sekiz hedeftir. Milenyum Kalkınma Hedefleri, Eylül 2000'de BM Milenyum Zirvesi sırasında 189 ülke tarafından kabul edilen ve 147 devlet ve hükümet başkanı tarafından imzalanan Milenyum Bildirgesi'nde yer alan eylem ve hedeflerden alınmıştır.

Uyum Programı

Bilim ve sanat merkezine yeni kaydı yapılan öğrencilerin sosyal ve psikolojik gelişimleri hakkında bilgi sahibi olmak ve kurumu tanıtmak için yürütülen eğitim programı (MEB, 2018a).

Uzman / Çok Disiplinli Değerlendirme Ekipleri

Uzman / çok disiplinli değerlendirme ekipleri, farklı uzmanlık alanlarından (eğitim, psikolojik, sosyal hizmetler, sağlık vb.) gelen uzmanlardan oluşan ekiplerdir. Bir öğrenciyi farklı şekillerde değerlendirirler ve daha sonra, öğrencinin gelecekteki öğrenmeleri ile ilgili kararları etkileyecek daha geniş, çok disiplinli bir değerlendirme bilgisine katkıda bulunurlar.

Uzman Personel

Ek destek gereksinimleri olan öğrencilerin belirlenmesi / değerlendirilmesi, eğitimi ve etkili bakımı için çalışan bu konuda eğitim almış personel. Örneğin: özel eğitim koordinatörleri, özel eğitim öğretmenleri, öğrenme destek yardımcıları (öğretmen yardımcıları), eğitim psikologları, ergoterapistler, dil ve konuşma terapistleri (konuşma patoloğları), okul yardımcıları (bakım yardımcıları / okul refakatçileri), sosyal hizmet uzmanları vb.

Üstün Yetenekli / Özel Yetenekli

Üstün yeteneklilik veya özel yetenek hâli hazırda aşağıdaki özelliklerle tanımlanmaktadır:

- Hem genel hem de belirli becerilerle ilgili ortalamanın üzerinde zihinsel yetenektir. Geleneksel ölçüt 130'un üzerinde bir zekâ puanı (ortalama 100 puan) olmasına rağmen, son yıllarda bu ölçüt eşit derecede önemli diğer göstergelerin değerlendirilmesini içerecek şekilde genişletilmiş ve yumuşatılmıştır.
- Görevlere yüksek adanmışlık ve bağlılık: sebat etmek, ilgili olmak, dirençli olmak, kendine güven vb.
- Soru sormada, ortaya çıkan sorunlara ve zorluklara tepki vermede ve çözüme yüksek düzeyde yaratıcılık, esneklik ve özgünlük (Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi, 2013).

Web 2.0

Web 2.0 şunları ifade etmektedir:

... etkileşimli bilgi paylaşımı, birlikte çalışabilirlik, kullanıcı merkezli tasarım ve World Wide Web üzerinde işbirliğini kolaylaştıran web uygulamaları. Bir Web 2.0 sitesi, kullanıcıların (tüketicilerin) kendileri için oluşturulmuş içeriği pasif görüntülemesiyle sınırlı olan web sitelerinin aksine, kullanıcılarına sanal bir toplulukta kullanıcı tarafından oluşturulan içeriğin yaratıcıları olarak bir sosyal medya diyalogunda birbirleriyle etkileşimde bulunma veya işbirliği yapma konusunda serbest seçim hakkı sunmaktadır. Web 2.0'a örnek olarak sosyal ağ siteleri, bloglar, wiki'ler, video paylaşım siteleri, servis sağlayıcılar, web uygulamaları... verilebilir (Wikipedia, 2010).

"Web 2.0" terimi, 2004 yılında Tom O'Reilly ve O'Reilly Medya Konferansı'na kadar geriye doğru takip edilebilir.

WİEY- Web İçeriği Erişilebilirlik Yönergeleri

Web İçeriği Erişilebilirlik Yönergeleri (WİEY), World Wide Web Konsorsiyumu (W3C) süreci aracılığıyla dünya genelindeki bireyler ve kuruluşlarla işbirliği içinde, bireylerin, kuruluşların ve hükümetlerin uluslararası gereksinimlerini karşılayan ortak tek bir içerik standardını denemek amacıyla geliştirilmiştir (World Wide Web Konsorsiyumu-W3C, 2012).

World Wide Web Konsorsiyumu (W3C)

W3C:

... üye kuruluşların, tam zamanlı personelin ve halkın Web standartlarını geliştirmek için birlikte çalıştığı uluslararası bir topluluk. Web'in mucidi Tim Berners-Lee ve CEO Jeffrey Jaffe liderliğindeki W3C'nin misyonu, Web'i en yüksek potansiyeline taşımaktır (World Wide Web Konsorsiyumu, 2015).

Yapılandırılmış Metin

Stil uygulama veya etiketleme gibi yazılım işlevleri kullanılarak, sabit bir okuma sırası ve başlıklar ile düzenlenmiş metin bilgisi.

Yardımcı Teknolojiler (YT)

Yardımcı teknolojiler, özel gereksinimleri olan bireylerin her türlü teknik ürün ve hizmete erişimlerini sağlayan uyarlanabilir cihazlardır. YT'ler, özelleştirilmiş klavyeler ve konuşma tanıma yazılımlarından Braille bilgisayar ekranlarına ve TV için kapalı devre altyazı sistemlerine kadar çeşitli bilgi ve iletişim teknolojisini kapsamaktadır (Avrupa Komisyonu'ndan aktaran UNESCO IITE / Avrupa Ajansı, 2011, s. 101).

İngiltere Yardımcı Teknoloji Derneği şu şekilde açıklamaktadır:

YT, özellikle engelli bireyler olmak üzere her yaştan bireyin işlevsel yeteneklerini sürdürmesini kolaylaştıran, artıran veya geliştiren ve daha kolay iletişim kurmalarını, öğrenmelerini, eğlenmelerinidaha iyi ve daha bağımsız yaşamalarını sağlayan herhangi bir eşya, ekipman, donanım, yazılım, ürün veya hizmettir (Chambers vd., 2016, s.33).

Yazı Tipi

Metin düzenleme yazılımında kullanılan bir tipografi. Örneğin, San serif yazı tipi, her karakterin sonunda kıvrım veya çizgi olmayan bir yazı tipidir.

Yerel Düzey / İdare

Bölgesel seviyenin altındaki yerel birimlerden sorumlu yetkililer. Yerel yetkililer seçilmiş temsilcilerden oluşabilir veya merkezi otoritelerin idari bölümleri olabilir (Avrupa Komisyonu / EACEA / Eurydice, 2014).

Yetenek Alanı

Özel yetenekli öğrencinin tanılandığı genel zihinsel yetenek alanı, görsel sanatlar yetenek alanı ve müzik yetenek alanı (MEB, 2018a).

Yeterlikler

Yeterlikler, bilgi, beceri ve tutumların bir birleşimi olarak kavramsallaştırılmakta ve her bir anahtar yetkinliğin tanımı, bununla ilgili bilgi, beceri ve tutumları belirtmektedir. Bu yaklaşım, öğrenme çıktılarının tanımını ve bunun eğitim programlarına veya öğrenme programlarına dönüştürülmesini desteklemiştir.

Bilgi hâlihazırda oluşturulmuş olan gerçekler ve şekiller, kavramlar, fikirler ve teoriler... [ve] belirli bir alan veya konunun anlaşılmasını desteklemek;

Beceriler- süreçleri gerçekleştirme ve mevcut bilgileri sonuçlara ulaştırmak için kullanma becerisi ve kapasitesi;

Tutumlar- fikirlere, kişilere veya durumlara göre davranma / tepki verme eğilimi ve zihniyetleri ifade etmektedir.

Y Avrupa Anahtar Yeterlikler Çerçevesinde değerler, düşünceler ve inançlar da dâhil edilmektedir.

Bireysel yeterliklerin tanımları ve bunlarla ilgili bilgi, beceri ve tutumlar örtüşmekte ve birbirine bağlanmaktadır; birbirlerini güçlendirmektedirler (Avrupa Komisyonu, 2018b, s.7).

Yetersizliği ve / veya Özel Gereksinimleri Olan Öğrenciler

Özel gereksinimli bireyler bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal özellikleri yönünden akranlarından farklı gereksinimleri olan bireylerdir (Kargın, 2004). Günümüzde özel gereksinimli öğrenciler; insan hakları, demokrasi ve eğitimde fırsat eşitliği temelinde şekillenen modern bir öğretim uygulaması olan “kaynaştırma / bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamalarıyla” yetersizliği olmayan akranları ile okul öncesi dönemden başlayarak aynı eğitim ortamlarında eğitim almaktadır. Çeşitli araştırmaların bulgularına göre; birlikte öğretim ortamlarında özel gereksinimli öğrencilerin özelliklerine uygun etkili öğretimsel uyarlamalar aracılığı ile kalıcı ve sürdürülebilir öğrenme düzeylerine ulaştıkları görülmektedir (Dağlı Gökbulut, Akçamete ve Güneylı, 2020).

Daha erişilebilir bilgi sunumundan yararlanabilecek potansiyel hedef kitle. Bu ifade hem BM CRPD'nin (2006) hem de ICT4IAL proje ortaklarıyla varılan anlaşmaların terminolojisine riayet etmektedir.

Yönetim

“Siyasi, ekonomik ve idari otoritenin kullanılması” (OECD, 2017b, s. 275).

Yönetim, 'kuruluşların veya ülkelerin en üst düzeyde yönetilme şeklini ve bunu yapma sistemlerini' ifade etmektedir (Cambridge Sözlüğü, t.y.). Ayrıca, uygun ve sürdürülebilir bir tedariki geliştirmeyi amaçlayan, etkili planlama sağlayan tedbirleri ifade etmektedir.

Sistem düzeyinde bütçelemenin yönetimi şunları ele almaktadır: bütçe sürecine dâhil olan farklı aktörlerin rolü ve sorumlulukları; özellikle maliye bakanlığı, icracı bakanlıklar ve ajanslar arasındaki yetki dağılımı ve bu aktörler arasındaki kurumsal düzenlemeler ve ilişkiler. Yönetim aynı zamanda iktidarın yerel yönetimler ve merkezi hükümet ile yürütme ve yasama arasında dağıtılması sorununa da değinmektedir (Fakharzadeh, 2016).

Zorunlu Eğitim

Çoğu Avrupa eğitim sisteminde, zorunlu eğitim / öğretim ilkokulun başında (Uluslararası Standart Eğitim Sınıflandırması- ISCED 1), genellikle 6 yaşında başlamaktadır. 15 ülkenin eğitim sisteminde, okul öncesi eğitimin son yılı, genellikle 5 yaş, zorunlu eğitim kapsamındadır. Çoğu Avrupa eğitim sisteminde, tam zamanlı zorunlu eğitim / öğretim 9-10 yıl sürerek 15-16 yaşlarında bitmektedir (Avrupa Komisyonu / EACEA / Eurydice, 2016, s.3).

Türkiye’de zorunlu eğitim kapsamında mecburi ilköğretim çağı, 6-14 yaş grubundaki çocukları kapsar. İlkokulların birinci sınıflarına o yılın 31 Aralık tarihinde 72 ayını dolduran çocukların kaydı yapılır. Ancak çocuğun gelişim durumuna bağlı olarak okula erken başlaması veya kaydının ertelenmesi ile ilgili hususlar yönetmelikle düzenlenir. Ortaöğretim; ilköğretime dayalı dört yıllık zorunlu örgün veya yaygın öğretim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumları ile mesleki eğitim merkezlerinin tümünü kapsar. Bu okul ve kurumları bitirenlere, bitirdikleri programın özelliğine göre diploma verilir. Ancak Mesleki eğitim merkezi öğrencileri diploma alabilmek için ustalık belgesini almaya hak kazanmış olmanın yanında Bakanlıkça belirlenecek fark derslerini mesleki eğitim merkezlerinde düzenlenecek yüz yüze eğitim programları veya açık ortaöğretim kurumları yoluyla başarmak zorundadır. Kişilerin diplomaları fark derslerini tamamladıkları kurum tarafından ilgili mevzuata göre düzenlenir."(MEB, 2019). Mesleki eğitim merkezi öğrencileri diploma alabilmek için ustalık belgesini al-

maya hak kazanmış olmanın yanında Bakanlıkça belirlenecek fark derslerini mesleki eğitim merkezlerinde düzenlenecek yüz yüze eğitim programları veya açık ortaöğretim kurumları yoluyla başarmak zorundadır. Kişilerin diplomaları fark derslerini tamamladıkları kurum tarafından ilgili mevzuata göre düzenlenir."(MEB, 1973).

Tanısı konulmuş özel eğitim gerektiren çocuklar için okul öncesi eğitimi zorunludur. Bu eğitim, özel eğitim okulları ile diğer okul öncesi eğitim kurumlarında verilir. Gelişim ve bireysel özellikleri dikkate alınarak, özel eğitim gerektiren çocukların okul öncesi eğitim süreleri uzatılabilir (MEB, 1997).

36 ayını tamamlayan özel eğitim ihtiyacı olan çocuklar için okulöncesi eğitim zorunludur. Çocukların gelişimi ve özellikleri dikkate alınarak okul öncesi dönemde eğitim süresi uzatılabilir (MEB, 2018a).

Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler için okul öncesinden başlayıp ortaöğretim süresini de kapsayan eğitim ve öğretim sürecidir (MEB, 2018a).

Kaynakça

- Acedo, C., Amadio, M., & Opertti, R. (2008). Defining an inclusive education agenda: Reflections around the 48th session of the International Conference on Education. (<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000186807>)
- Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (AÇSHB). (2005).5378 Sayılı Engelliler Hakkında Kanun. 1 / 7 / 2005 tarih ve 25868 sayılı Resmî Gazete. (<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/07/20050707-2.htm>)
- Avrupa Ajansı [European Agency]. (2010).Early Childhood Intervention Progress and Developments 2005-2010. European Agency for Development in Special Needs Education. (<https://www.european-agency.org/resources/publications/early-childhood-intervention-progress-and-developments-2005-2010>)
- Avrupa Ajansı [European Agency]. (2011). Participation in inclusive education: A framework for developing indicators. European Agency for Development in Special Needs Education. (<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000217114>)
- Avrupa Ajansı [European Agency]. (2012a).Promoting Accessible Information for Lifelong Learning.European Agency for Development in Special Needs Education. (<https://www.european-agency.org/resources/publications/promoting-accessible-information-lifelong-learning>)
- Avrupa Ajansı [European Agency]. (2012b). Raising Achievement for All Learners - Quality in Inclusive Education. European Agency for Development in Special Needs Education. (<https://www.european-agency.org/resources/publications/raising-achievement-all-learners-quality-inclusive-education>)
- Avrupa Ajansı [European Agency]. (2013). Organisation of Provision to Support Inclusive Education - Literature Review. European Agency for Special Needs and Inclusive Education. (<https://www.european-agency.org/resources/publications/organisation-provision-support-inclusive-education-literature-review>)
- Avrupa Ajansı [European Agency]. (2014). Organisation of Provision to Support Inclusive Education Summary Report. European Agency for Special Needs and Inclusive Education. ([https://www.european-agency.org/sites/default/files/Organisation of Provision Summary Report.pdf](https://www.european-agency.org/sites/default/files/Organisation%20of%20Provision%20Summary%20Report.pdf))
- Avrupa Ajansı [European Agency]. (2015a). Empowering Teachers to Promote Inclusive Education: Literature Review. European Agency for Special Needs and Inclusive Education. (<https://www.european-agency.org/>)

[sites/default/files/Empowering_Teachers_to_Promote_Inclusive_Education_Literature_Review.pdf](#))

Avrupa Ajansı [European Agency]. (2015b). Raising the Achievement of all Learners in Inclusive Education. (<https://www.european-agency.org/projects/raising-achievement-all-learners-inclusive-education>)

Avrupa Ajansı [European Agency]. (2016a). European Agency Statistics on Inclusive Education (EASIE), Methodology Report. European Agency for Special Needs and Inclusive Education. (<https://www.european-agency.org/data/methodology-reports>)

Avrupa Ajansı [European Agency]. (2016b). Financing of Inclusive Education: Mapping Country Systems for Inclusive Education. European Agency for Special Needs and Inclusive Education. (<https://www.european-agency.org/resources/publications/financing-inclusive-education-mapping-country-systems-inclusive-education>)

Avrupa Ajansı [European Agency]. (2017). Inclusive education for learners with disabilities. European Parliament Directorate General for Internal Policies Policy Department C: Citizens' Rights and Constitutional Affairs Petitions. ([https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=IPOL_STU\(2017\)596807](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=IPOL_STU(2017)596807))

Avrupa Ajansı [European Agency]. (2018a). Supporting Inclusive School Leadership: Literature Review. European Agency for Special Needs and Inclusive Education. (https://www.european-agency.org/sites/default/files/SISL_Literature_Review.pdf)

Avrupa Ajansı [European Agency]. (2018b). Country Policy Review and Analysis. European Agency for Special Needs and Inclusive Education. (https://www.european-agency.org/sites/default/files/cpra_methodology_revised_2018.pdf)

Avrupa Ajansı [European Agency]. (2018c). Financing Policies for Inclusive Education Systems: Project Conceptual Framework. European Agency for Special Needs and Inclusive Education. (<https://www.european-agency.org/resources/publications/financing-policies-inclusive-education-systems-project-conceptual-framework>)

Avrupa Birliği Konseyi [Council of the European Union]. (2002). Council Resolution of 27 June 2002 on lifelong learning. ([https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32002G0709\(01\)&qid=1554312508546](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32002G0709(01)&qid=1554312508546))

Avrupa Birliği Konseyi [Council of the European Union]. (2011). Council Resolution on lifelong learning. ([https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32002G0709\(01\)&qid=1554312508546](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32002G0709(01)&qid=1554312508546))

- Avrupa Birliği Konseyi [Council of the European Union].(2017).Conclusions of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council, on Inclusion in Diversity to achieve a High Quality Education For All. (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2017.062.01.0003.01.ENG)
- Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi [European Economic and Social Committee].(2013).Opinion of the European Economic and Social Committee on ‘Unleashing the potential of children and young people with high intellectual abilities in the European Union’ (own-initiative opinion) OJ C 76, 14.3.2013, s. 1-7 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52012IE0963&qid=1554223428889>)
- Avrupa Komisyonu [European Commission]. (2004). Joint Report by the Commission and the Council on socialinclusion. (https://ec.europa.eu/employment_social/soc-prot/soc-incl/final_joint_inclusion_report_2003_en.pdf)
- Avrupa Komisyonu [European Commission].(2005). How Information and Communication Technologies can be made more accessible for EU citizens:Frequently Asked Questions. (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_05_320)
- Avrupa Komisyonu [European Commission].(2006a). Communication from the Commission to the Council and to the European Parliament Efficiency and equity in european education and training systems. (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=COM:2006:0481:FIN>)
- Avrupa Komisyonu [European Commission].(2006b). Ministerial Declaration Approved Unanimously on 11 June 2006, Riga, Latvia. (https://ec.europa.eu/information_society/activities/ict_psp/documents/declaration_riga.pdf)
- Avrupa Komisyonu [European Commission].(2008). Digital Literacy European Commission Working Paper and Recommendations from Digital Literacy High-Level Expert Group. (<https://www.ifap.ru/library/book386.pdf>)
- Avrupa Komisyonu [European Commission].(2009).Commission Staff Working Document Accompanying the Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Preparing for our future: Developing a common strategy for key enabling technologies in the EU. Current situation of key enabling technologies in Europe. (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009SC1257&from=EN>)

- Avrupa Komisyonu [European Commission]. (2013). Opening up Education: Innovative teaching and learning for all through new Technologies and Open Educational Resources. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52013DC0654&from=EN>)
- Avrupa Komisyonu [European Commission]. (2014). Proposal for key principles of a quality framework for early childhood education and care. Report of the working group on early childhood education and care under the auspices of the European Commission. (https://ec.europa.eu/assets/eac/education/experts-groups/2011-2013/ecec/ecec-quality-framework_en.pdf)
- Avrupa Komisyonu [European Commission]. (2018a). Youth Policy Governance. EACEA National Policies Platform. (<https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/content/youthwiki/1-youth-policy-governance-overview>)
- Avrupa Komisyonu [European Commission]. (2018b). Commission Staff Working Document Accompanying the Document Proposal For a Council Recommendation on Key Competences For Lifelong Learning. European Commission. (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52018SC0014>)
- Avrupa Komisyonu / EACEA / Eurydice [European Commission / EACEA / Eurydice]. (2014). Financing Schools in Europe: Mechanisms, Methods and Criteria in Public Funding. (https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/financing-schools-europe-mechanisms-methods-and-criteria-public-funding_en)
- Avrupa Komisyonu / EACEA / Eurydice [European Commission / EACEA / Eurydice]. (2016). Compulsory Education in Europe - 2016 / 17. Eurydice Facts and Figures. Luxembourg: Publications Office of the European Union. (<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/2f15cd79-9a83-11e6-9bca-01aa75ed71a1/language-en>)
- Avrupa Komisyonu / EACEA / Eurydice / Eurostat [European Commission / EACEA / Eurydice / Eurostat]. (2014). Key data on early childhood education and care in Europe. 2014 Edition. Eurydice and Eurostat Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union. (<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4bda53c1-7352-11e5-86db-01aa75ed71a1>)
- Avrupa Tasarım ve Engellilik Enstitüsü [European Institute for Design and Disability]. (2004). The EIDD Stockholm Declaration. (<http://dfaeuro>

[pe.eu / what-is-dfa / dfa-documents / the-eidd-stockholm-declaration-2004/](http://pe.eu/what-is-dfa/dfa-documents/the-eidd-stockholm-declaration-2004/))

Bendit, R., & Stokes, D. (2003). 'Disadvantage': Transition policies between social construction and the needs of vulnerable youth. A. López Blasco, W. McNeish, & A. Walther (eds.), *Young people and contradictions of inclusion: Towards integrated transition policies in Europe* içinde (s. 261-283). Bristol: Policy Press. ([https://policypress.universitypressscholarship.com / view / 10.1332 / policypress / 9781861345547.001.0001 / upso-9781861345547-chapter-14](https://policypress.universitypressscholarship.com/view/10.1332/policypress/9781861345547.001.0001/upso-9781861345547-chapter-14))

Birleşik Krallık Eğitim Bakanlığı [UK Department for Education].(2016). Standard for teachers' professional development. Implementation guidance for school leaders, teachers, and organisations that offer professional development for teachers. ([https://assets.publishing.service.gov.uk / government / uploads / system / uploads / attachment_data / file / 537031 / 160712_-_PD_Expert_Group_Guidance.pdf](https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/537031/160712_-_PD_Expert_Group_Guidance.pdf))

BM [UN]. (2006). Convention on the Rights of Persons with Disabilities and Optional Protocol. ([https://www.un.org / disabilities / documents / convention / convoptprot-e.pdf](https://www.un.org/disabilities/documents/convention/convoptprot-e.pdf))

Büyük Okullar Ortaklığı [Great Schools Partnership]. (t.y.). Hidden curriculum. ([https://www.edglossary.org / hidden-curriculum /](https://www.edglossary.org/hidden-curriculum/))

Cambridge Sözlüğü[Cambridge Dictionary]. (t.y.). Dictionaries. ([https://dictionary.cambridge.org / dictionary /](https://dictionary.cambridge.org/dictionary/))

Campbell, K. H. (2013). A call to action: Why we need more practitioner research. A response to "a teacher educator uses action research to develop culturally conscious curriculum planners". *Democracy and Education*, 21 (2), 1-8. Article 7. ([https://democracyeducationjournal.org / home / vol21 / iss2 / 7](https://democracyeducationjournal.org/home/vol21/iss2/7))

Chambers, D., Varoglu, Z., & Kasinskaite-Buddeberg, I. (2016). Learning for all: Guidelines on the inclusion of learners with disabilities in open and distance learning. Paris, France: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO). ([https://unesdoc.unesco.org / ark: / 48223 / pf0000244355](https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000244355))

Cook, L., & Friend, M. (1995). Co-teaching: Guidelines for creating effective practices. *Focus on Exceptional Children*, 28(3), 1-16. ([https://journals.ku.edu / focusXchild / article / view / 6852](https://journals.ku.edu/focusXchild/article/view/6852))

Dağlı Gökbulut, Ö., Akçamete, G., & Güneyli, A. (2020). Birlikte öğretim uygulamalarının özel gereksinimli ilkokul öğrencilerinin okuduğunu anlama becerilerine etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(74), 879-894.

- doi: <https://doi.org/10.17755/esosder.592673> (<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1015800>)
- DAISY.(2015). Guidance and Training. The DAISY Consortium. (<https://daisy.org/info-help/guidance-training/>)
- Diamond, J. B., &Spillane, J. P. (2016). School leadership and management from a distributed perspective: A 2016 retrospective and prospective. *Management in Education*, 30 (4), 147-154. doi: [10.1177/0892020616665938](https://doi.org/10.1177/0892020616665938)
- Dünya Bankası [World Bank]. (2014). Education for All. (<https://www.worldbank.org/en/topic/education/brief/education-for-all>)
- Eğitim, Görsel-İşitsel ve Kültür Yürütme Ajansı [Education, Audiovisual and Culture Executive Agency].(t.y.). About Life-Long Learning Programme. (http://eacea.ec.europa.eu/llp/about_llp/about_llp_en.php)
- Erkuş, A. (2012). Editöre mektup II: Değerlendirme, değerlendirme, norm, norm geliştirme, normalleştirme nedir ne değildir?İlköğretim Online [Elementary Education Online], 11 (2), dy: 1-6. (<http://ilkogretim-online.org.tr/index.php/io/article/view/1514/1370>)
- Eurostat. (t.y.).Glossary:Lifelong learning. (https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Lifelong_learning)
- Fakharzadeh, T. (2016). Budgeting and Accounting in OECD Education Systems: A Literature Review. OECD Education Working Papers.(https://www.oecd-ilibrary.org/education/budgeting-and-accounting-in-oecd-education-systems_5jm3xgsz03kh-en)
- Farlex Finansal Sözlük [Farlex Financial Dictionary].(2009). The free dictionary by farlex. (<https://financial-dictionary.thefreedictionary.com/Resourcing>)
- Gargiulo, R. M., &Bouck, E. C. (2018)*Special education in contemporary society: An introduction to exceptionality (6th edition)*. Los Angeles: SAGE. (<https://us.sagepub.com/en-us/nam/special-education-in-contemporary-society/book245269>)
- GOETE [Governance of Educational Trajectories in Europe]. (t.y.). GOETE Glossary: Disadvantaged Youth. (http://www.goete.eu/glossary33/index.php/Disadvantaged_Youth)
- Görgün, B. (2017). Özel öğrenme güçlüğü'nün tanılanması. M. A. Melekoğlu & U. Sak (Ed), *Öğrenme güçlüğü ve özel yetenek* içinde (s. 53-76). Ankara: Pegem Akademi. (<https://www.pegem.net/kitabevi/209349-Ogrenme-Guclugu-ve-Ozel-Yetenek-kitabi.aspx>)

- Hart, R. A. (1992). *Children's Participation: From Tokenism to Citizenship*. Florence, Italy: UNICEF International Child Development Centre (https://www.unicef-irc.org/publications/pdf/childrens_participation.pdf)
- Hooge, E., Burns, T., & Wilkoszewski, H. (2012). Looking beyond the numbers: Stakeholders and multiple school accountability. OECD Education Working Papers, No. 85, OECD Publishing, Paris. doi: [10.1787/5k91d17ct6q6-en](https://doi.org/10.1787/5k91d17ct6q6-en).
- Humada-Ludeke, A. (2013). *The creation of a professional learning community for school leaders: Insights on the change process from the lens of the school leader*. Boston, MA: Sense Publishers. (<https://www.springer.com/gp/book/9789462093201>)
- İrlanda Ulusal Öğretmenler Örgütü [Irish National Teachers' Organisation]. (2010). INTO Consultative Conference on Education 2010 - Learning Communities Discussion Document. (<https://www.into.ie/media-centre/publications>)
- İş Sözlüğü [Business Dictionary]. (t.y.). BusinessDictionary (<http://www.businessdictionary.com/definition/social-responsibility.html>)
- Jewitt, C., Hadjithoma-Garstka, C., Clark, W., Banaji, S., & Selwyn, N. (2010). School use of learning platforms and associated technologies. London Knowledge Lab Institute of Education, University of London. (https://dera.ioe.ac.uk/1485/1/becca_2010_useoflearningplatforms_report.pdf)
- Kamu Yönetimi Enstitüsü (IPA) / AB Komisyonu Yapısal Reformu Destek Servisi (EC) [Institute of Public Administration (IPA) / EU Commission Structural Reform Support Service (EC)]. (2017). A Study of the Teachers' Professional Learning Initiative (TPL). Cyprus Pedagogical Institute (CPI): Directorate of the Ministry of Education and Culture. (http://www.pi.ac.cy/pi/files/epimorfosi/em/IPA_TPL_Study_Cyprus_Final_Report_June_2017.pdf)
- Kargın, T. (2004). Baş makale: Kaynaştırma: tanımı, gelişimi ve ilkeleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(2) 1-13. doi: <https://doi.org/10.1501/Ozlegt.0000000080> (<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/159199>)
- Kemmis, S., & McTaggart, R. (1988). *The action research planner (3rd ed.)*. Geelong, Australia: Deakin University. (<https://trove.nla.gov.au/work/12882380?q&versionId=44948925>)
- Lumby, J., & Coleman, M. (2016). *Leading for equality: Making schools fairer*. London: SAGE. (<https://sk.sagepub.com/books/leading-for-equality-making-schools-fairer>)

- Lyche, C. S.(2010). Taking on the Completion Challenge: A Literature Review on Policies to Prevent Dropout and Early School Leaving. OECD Education Working Papers No. 53. (https://www.oecd-ilibrary.org/education/taking-on-the-completion-challenge_5km4m2t59cmr-en)
- Masiulienė, L., Looney, J., Aertgeerts, H., & de Greef, M. (t.y.). The key features of successful awareness raising campaigns. European Literacy Policy Network (ELINET). (http://www.eli-net.eu/fileadmin/ELINET/Redaktion/user_upload/The_key_features_of_successful_awareness_raising_campaigns_10-15_LM_ELINET.pdf)
- MEB. (1973). 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu. 24 / 6 / 1973 tarih ve 14574 sayılı Resmî Gazete. (<https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/14574.pdf>)
- MEB. (1997). 573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. 6 / 6 / 1997 tarih ve 23011 sayılı Resmî Gazete. (https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/23011_1.pdf)
- MEB. (2012). Özel Eğitim Kurumları Yönetmeliği. 18 / 5 / 2012 tarih ve 28296 sayılı Resmî Gazete. (<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/05/20120518-27..htm>)
- MEB. (2013). “Birlikte Başarıyoruz” Bütünleştirme Kapsamında Eğitim Uygulamaları Öğretmen Kılavuz Kitabı. Ankara: Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (https://orgm.meb.gov.tr/kitaplar/Bütünlestirme_Kapsaminda_Egitim_Uygulamalari_Ogretmen_Kilavuz_Kitabi.pdf)
- MEB. (2018a). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. 7 / 7 / 2018 tarih ve 30471 sayılı Resmî Gazete. (<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180707-8.htm>)
- MEB. (2018b). Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği. 11 / 4 / 2018 tarih ve 30388 sayılı Resmî Gazete. (<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/04/20180411-13.htm>)
- MEB. (2019). Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. 12 / 07 / 2019 tarih ve 30829 sayılı Resmî Gazete.
- Meijer, C. J. W.(1999). Financing of Special Needs Education. A seventeen-country Study of the Relationship between Financing of Special Needs Education and Inclusion. European Agencyfor Development in Special Needs Education. (https://www.european-agency.org/sites/default/files/financing-of-special-needs-education_Financing-EN.pdf)

- Mirosevic, J. K., & Bukvic, Z. (2017). Differences in the provision of individualised educational support to students in different grades. *Hrvatska Revija za Rehabilitacijska Istraživanja*, 53(Supplement), 265-277.
- OECD. (2002). Education at a Glance 2002: OECD Indicators. Centre for Educational Research and Innovation. (https://www.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance-2002_eag-2002-en)
- OECD. (2005). Financial System. (<https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=6189>)
- OECD. (2007). Artık Başarısızlık Yok: Eğitimde Adaletle On Adım [No More Failures: Ten Steps to Equity in Education]. (https://www.oecd-ilibrary.org/education/no-more-failures_9789264032606-en)
- OECD. (2010). Educating Teachers for Diversity Meeting the Challenge. Centre for Educational Research and Innovation. (https://www.oecd-ilibrary.org/education/educating-teachers-for-diversity_9789264079731-en)
- OECD. (2015). Starting Strong IV: Monitoring Quality in Early Childhood Education and Care. (https://www.oecd-ilibrary.org/education/starting-strong-iv_9789264233515-en)
- OECD. (2017a). How's Life? 2017: Measuring Well-being. (https://www.oecd-ilibrary.org/economics/how-s-life-2017_how_life-2017-en)
- OECD. (2017b). Government at a Glance 2017. (https://www.oecd-ilibrary.org/governance/government-at-a-glance-2017_gov_glance-2017-en;jsessionid=aGnQyvTZGSONVBj12ZmrQK9f.ip-10-240-5-17)
- Oxford Bibliyografyaları [Oxford Bibliographies].(t.y.). Education Finance. (<https://www.oxfordbibliographies.com/view/document/obo-9780199756810/obo-9780199756810-0012.xml>)
- Oxford Sözlükleri [Oxford Dictionaries]. (t.y.). Lexico powered by Oxford. (<https://www.lexico.com>)
- Öğretmen Geliştirme Güven Ağı [Teacher Development Trust Network].(t.y.). What Is Lesson Study? (<https://tdtrust.org/what-is-lesson-study>)
- Pedagoji Eylemde [Pedagogy in Action].(t.y.). Interdisciplinary Approaches to Teaching. (<https://serc.carleton.edu/sp/library/interdisciplinary/index.html>)

- Radmard, S. ve Atik, Z. (2019). Eğitimde dijitalleşme faaliyetleri ve eğitim yöneticilerinin sürece uyumuna ilişkin bir araştırma. *Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi*, 6(37), 1343-1361. doi: [10.26450 / jshsr.1200](https://doi.org/10.26450/jshsr.1200)
- S-CUBE.(2012). Monitoring Mechanisms. (<https://s-cube-network.eu/km/terms/m/monitoring-mechanisms/index.html>)
- Sesli Betimleme Derneği. (t.y.). Sesli Betimleme Nedir? (<http://sebeder.org>)
- Sosyal Sorumluluk için Bilgisayar Profesyonelleri [Computer Professionals for Social Responsibility].(t.y.).Participatory Design. (<http://cpsr.org/issues/pd/>)
- Tanımlanmış Terim [Defined Term]. (t.y.). “Defined Term” Stay Tuned. (<https://definedterm.com>)
- Tomlinson, C. A. (2014). *The differentiated classroom: Responding to the needs of all learners*. Alexandria, VA: ASCD.(<http://www.ascd.org/Publications/Books/Overview/The-Differentiated-Classroom-Responding-to-the-Needs-of-All-Learners-2nd-Edition.aspx>)
- Uluslararası Açık ve Uzaktan Eğitim Konseyi [International Council for Open and Distance Education].(2010). Emerging Technologies in Distance Education. (https://archive.org/stream/EmergingTechnologiesInDistanceEducation/Emerging_Technologies_in_Distance_Education_djvu.txt)
- Uluslararası Dijital Yayıncılık Forumu [International Digital Publishing Forum].(2015). EPUB for Education. (<http://idpf.org/epub/profiles/edu/spec/#h.9prbt8jrilqv>)
- Uluslararası Eczacılık Federasyonu İlkeleri, (t.y.). Sürekli Mesleki Gelişim İçin Profesyonel Standartlar. (http://e-kutuphane.teb.org.tr/pdf/raporlar/uef_ilkeleri/18.pdf)
- Uluslararası Standartlar Örgütü [International Organization for Standardization].(1998). ISO 9241-11:1998(en)Ergonomic requirements for office work with visual display terminals (VDTs) -Part 11: Guidance on usability. (<https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:9241:-11:ed-1:v1:en>)
- Understood. (t.y.). Understanding Special Education. (<https://www.understood.org/en/school-learning/special-services/special-education-basics/understanding-special-education>)
- UNESCO.(t.y.). Migration and inclusive societies. (<https://en.unesco.org/themes/fostering-rights-inclusion/migration>)

- UNESCO.(1976). Recommendation on the Development of Adult Education. (http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=13096&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html)
- UNESCO. (2004). Education for all: The quality imperative; EFA global monitoring report, 2005. (<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000137333>)
- UNESCO. (2005). Contributing to a more sustainable future: Quality education, life skills and education for sustainable development. (<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000141019>)
- UNESCO. (2009). Policy guidelines on inclusion in education. (<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000177849>)
- UNESCO. (2011). Capacity Development for Education for All: translating theory into practice, the CapEFA Programme. Paris, France: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000212262>)
- UNESCO / Avrupa Ajansı [UNESCO / European Agency]. (t.y.). Inclusive Education in Action. (<http://www.inclusive-education-in-action.org/?menuid=36#c>)
- UNESCO Eğitim Planlama Enstitüsü [UNESCO Institute for Educational Planning]. (t.y.). Glossary UNESCO IIEP Learning Portal. (x)
- UNESCO Eğitim Planlama Enstitüsü [UNESCO Institute for Educational Planning]. (2005). Accountability in education. Paris, France: International Academy of Education & International Institute for Educational Planning. (<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000140986>)
- UNESCO-IBE. (2013). Training Tools for Curriculum Development: A Resource Pack. Geneva, Switzerland: International Bureau of Education. (http://www.ibe.unesco.org/fileadmin/user_upload/Publications/Training_tools/IBE-CRP-2014_eng.pdf)
- UNESCO / IFAP. (2009). National Information Society Policy: A Template. Paris, France: Information for All Programme of UNESCO. (http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CI/CI/pdf/ifap/ifap_template.pdf)
- UNESCO IITE. (2010). Cloud Computing in Education. Policy Brief. UNESCO Institute for Information Technologies in Education. (<https://iite.unesco.org/pics/publications/en/files/3214674.pdf>)

- UNESCO IITE. (2011). Diversification of Learning Platforms. Policy Brief. UNESCO Institute for Information Technologies in Education. (<https://iite.unesco.org/pics/publications/en/files/3214692.pdf>)
- UNESCO IITE / Avrupa Ajansı [UNESCO IITE / European Agency]. (2011). ICTs in Education for People with Disabilities. Review of innovative practice. Moscow, Russian Federation: UNESCO Institute for Information Technologies in Education. (<https://www.european-agency.org/sites/default/files/ICTs-in-Education-for-people-with-disabilities.pdf>)
- UNESCO / Microsoft.(2011). UNESCO ICT Competency Framework for Teachers. Fontenoy, Paris: United Nations Educational,Scientific and Cultural Organization (<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000213475>)
- UNESCO / UNESCO İstatistik Enstitüsü [UNESCO / UNESCO Institute for Statistics].(2012). International Standard Classification of Education ISCED 2011. UNESCO Institute for Statistics. (<http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf>)
- UNICEF.(2013). Take Us Seriously! Engaging Children with Disabilities in Decisions Affecting their Lives. (https://www.unicef.org/disabilities/files/Take_Us_Seriously.pdf)
- UNICEF.(2014). Planning, Monitoring and Evaluation: Webinar Booklet. (https://www.unicef.org/eca/sites/unicef.org/eca/files/IE_Webinar_Booklet_14.pdf)
- Watkins, A., Ebersold, S., & Lénárt, A. (2014), Data Collection to Inform International Policy Issues on Inclusive Education, Measuring Inclusive Education (International Perspectives on Inclusive Education, Vol. 3), Emerald Group Publishing Limited, pp. 53-74. doi:[10.1108 / S1479-363620140000003019](https://doi.org/10.1108/S1479-363620140000003019)
- Wikipedia. (2010). Web 2.0, From Wikipedia, the free encyclopedia. (https://en.wikipedia.org/wiki/Web_2.0)
- William ve Flora Hewlett Vakfı [William and Flora Hewlett Foundation]. (t.y.). Open Education. (<https://hewlett.org/strategy/open-education/>)
- World Wide Web Konsorsiyumu - W3C [World Wide Web Consortium].(2012). Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) Overview. (<https://www.w3.org/WAI/standards-guidelines/wcag/>)

World Wide Web Konsorsiyumu [World Wide Web Consortium].(2015). About W3C. (<https://www.w3.org/Consortium/>)

Yeni Medya Konsorsiyumu [New Media Consortium].(2011). The 2011 Horizon Report.Austin, Texas: The New Media Consortium. (<http://horizon.unc.edu/HR2011.pdf>)

Yıldız, V. (1999). İşbirlikli öğrenme ile geleneksel öğrenme grupları arasındaki farklar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 155-163.(<http://static.dergipark.org.tr/article-download/imported/5000049032/5000046352.pdf>)

www.begep.org

[/begepprojesi](#)